ПЕТРОЗАВОДСК
PETROSKOI

ПЕТРОЗАВОДСК
СТОЛИЦА КАРЕЛЬСКОЙ
АВТОНОМНОЙ СОВЕТСКОЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

PETROSKOI
KARJALAN AUTONOMISEN
SOSIALISTISEN NEUVOSTOTASAVALLAN
PÄÄKAUPUNKI

ПЕТРОЗАВОДСК
PETROSKOI

Петрозаводск «Карелия» 1990

26.89(2)
П29

М $\frac{4911010000-001}{М127(03)-90}$ 93—90

ISBN 5-7545-0198-6

Города, как люди — двух одинаковых не встретишь. У каждого своя биография, свой облик, своя слава. Годом рождения Петрозаводска стал 1703-й, когда по указу Петра I в устье бурливой Лососинки заложили чугуноплавильный пушечнолитейный завод. Хоть и бедны были железом местные болотные руды и нелегко давалась их добыча, но зато завод находился неподалеку от театра военных действий и прямо от его гавани начинался удобный «судовой ход Онегом-озером на обе стороны». Шла Северная война. Россия молодая билась за выход к Балтийскому морю. Армии и нарождающемуся флоту требовалось много оружия, снаряжения, «воинского припаса». На Петровском заводе варили чугун, отливали ядра и пушки, здесь ковали тяжелые якоря и звонкие шпаги, делали фузеи и мушкеты.

На нужды войны работали и другие металлургические предприятия, основанные в петровское время. Эта особенность Олонецкой глубинки зафиксирована в нехитрой символике первого Петрозаводского герба: «На разделенном полосами золотом и зеленою краскою поле три железных молота, покрытых рудоискательской лозою, в знак изобилия руд и многих заводов, обретающих в сей области».

Герб утвержден был в 1781 году, на четвертый год после того, как Петровская слобода получила статус города.

Вскоре Петрозаводск стал административным центром края. Новый герб города и губернии утвердили на основе геральдического знака бывшей Олонецкой провинции: на верхнем поле была изображена рука воина со щитом — символ порубежного положения края, на нижнем поле — четыре ядра, соединенные цепями, они напоминают о главной продукции местных казенных заводов.

Было в Петрозаводске в то время всего 375 деревянных и 6 каменных домов, а сам город, по свидетельству академика-путешественника Н. Я. Озерецковского, почти на две версты простирался.

...Минул девятнадцатый век, наступил двадцатый. Вместе с революцией пришла новая символика, оружие брани сменили орудия труда — молот и серп. За 70 лет Советской власти Петрозаводск превратился в крупнейший промышленный и научный центр северо-запада страны. За большие заслуги в революционном движении и в годы Великой Отечественной войны, за успехи в хозяйственном и культурном строительстве город награжден орденом Трудового Красного Знамени.

На сегодняшней эмблеме столицы трижды орденоносной Карелии изображены скользящая под парусом лодка-кижанка и кантеле. В этом памятном знаке отразились и природное своеобразие озерного края, и мастеровитость живущих здесь людей, их духовное богатство, и устремленность республики в будущее.

aupungit ovat kuin ihmiset: on mahdoton löytää kahta samanlaista. Kullakin on oma elämäkertansa, omat kasvonsa ja oma maineensa.

Petroskoin pani alulle vuosi 1703, jolloin Pietari Suuren käskystä nopeajuoksuisen Lohijoen suistoon ryhdyttiin rakentamaan rautavalimoa ja tykkitehdasta. Vaikka paikallinen suosta nostettava malmi oli köyhää, etuna oli se, että tehdas sijaitsi sotatoimien välittömässä läheisyydessä ja että suoraan tehtaan portilta pääsi »purjehtimaan molemmille suunnille». Oli nimittäin meneillä Suuri Pohjansota. Pietarin uudistama Venäjä pyrki Itämerelle. Armeija ja syntyvä laivasto kaipasivat aseita ja muuta sotavarustusta. Valimossa sulatettiin raakarautaa, valettiin tykkejä ja ammuksia, taottiin jykeviä ankkureita ja notkeita miekkoja sekä valmistettiin musketteja.

Pietarin aikana perustetuista metallurgisista tehtaista monet muutkin palvelivat sodankäyntitehtäviä. Tämä Aunuksen provinssin erikoisuus kuvastuu hyvin Petroskoin ensimmäisessä vaatimattomassa vaakunassa: »Kultaisten palkkien halkomalla vihreällä taustalla on kolme moukaria ja niiden päällä malminetsintäsauva merkkinä alueen malmirikkaudesta ja seudun lukuisista rautasulatoista.» Tämä vaakuna hyväksyttiin 1781, kolme vuotta sen jälkeen, kun Petrovskaja sloboda (Pietarin tehdastaajama) sai kaupunginoikeudet.

Hyvin kohta Petroskoista tuli alueen hallinnollinen keskus. Kaupungin ja kuvernementin uusi vaakuna pohjautui Aunuksen provinssin heraldiseen symboliikkaan: kilven yläosa kuvasi sotakilpeä pitelevää soturin kättä, mikä olennoi seudun raja-asemaa; kettinkien yhdistämät neljä tykinammusta alaosassa palauttivat mieleen paikallisten tehtaiden tarkoituksen.

Petroskoi koostui siihen aikaan 375 puu- ja kuudesta kivitalosta, ja tutkimusmatkailijan professori N. J. Ozeretskovskin kuvauksen mukaan itse kaupunki oli noin kahden virstan pituinen.

...Ohi oli 1800-luku, koitti 1900-luku. Vallankumous vakiinnutti myös uuden symboliikan: taisteluaseiden tilalle tulivat työaseet, sirppi ja vasara. Neuvostovallan vuosina Petroskoista on tullut yksi maan luoteisosan johtavista teollisuus- ja tiedekeskuksista. Vallankumouksen- jä sodanaikaisista ansioistaan sekä saavutuksista talouden ja kulttuurin alalla Petroskoi on palkittu Työn punaisen lipun kunniamerkillä.

Kolmella kunniamerkillä palkitun Karjalan pääkaupunkia symboloivat tätä nykyä täysin purjein kiitävä kižanka-mallinen vene ja kantele. Tämän vaakunamerkin tehtävänä on kuvastaa Karjalan luonnon omaleimaisuutta, tasavallassa asuvan väestön käsityötaitoja ja henkistä rikkautta sekä tulevaisuudenhaaveita.

ities and towns, like people, are never alike. Each has its own biography, its outward appearance and glory.

1703 marks the birth of Petrozavodsk. It was in keeping with an Ukas (order) of Peter the First that an iron and cannon foundry originated in the mouth of the turbulent river Lososinka. Although the local bogs contained relatively little ore and its extraction was very labour-consuming, it had one advantage — the foundry was situated close to the theatre of war operations which made it convenient «to ship goods through Lake Onega in both directions». The Northern War was on. Young Russia was fighting for an outlet to the Baltic. The army and new-born navy were in dire need of weapons, equipment, military supplies. The Petrovsky foundry produced cast-iron cannons and cannon balls, forged heavy anchors and ringing swords, made fusils and muskets.

Many other metal works founded in the days of Peter I also functioned for the needs of war. This particular feature of far-off Olonets is reflected in the primitive symbolism of the first coat of arms of Petrozavodsk: «Three iron hammers in a green field divided by golden lines, overlapped with a prospector's rod to signify the abundance of ore and numerous metal works founded in these parts». This coat of arms was officially confirmed in 1781, four years after the Petrovsky Sloboda gained status of a township.

Shortly after Petrozavodsk became the administrative centre of the region. The new coat of arms of the town and region were confirmed on the basis of the first heraldic emblem of the former Olonets region: the upper part of the field pictures a warrior's hand holding a shield — to symbolize the state boundaries of the region; the four cannon balls joined by chains in the lower part of the field symbolize the principle produce of the local fiscal factories.

...The nineteenth century passed, bringing the twentieth. The Revolution brought new symbols — weapons of war were replaced by implements of labour — the hammer and the sickle. Within the 70 years of Soviet power Petrozavodsk has become a large industrial and scientific centre of the north-west of the country. For great services in the revolutionary movement and in the years of the Great Patriotic War, for achievements in economy and culture the city has been awarded the Order of the Red Banner of Labour.

The present-day emblem of the capital of thrice awarded Karelia represents a gliding sail-borne kizhanka-boat and the kantele. This memorable emblem depicts the natural peculiarities of this lake region, the artfulness of the people populating it, their spiritual wealth and the aspirations of the republic for the future.

eine Stadt gleicht einer anderen, jede hat ihre eigene Geschichte, ihre Gestalt und ihren Ruhm.

Petrosawodsk ist 1703 an der Mündung des unruhigen Flusses Lossossinka geboren, wo Peter I. ein Kanonenwerk bauen ließ. Die hiesigen Rasenerze waren nicht reich an Eisen, ihre Gewinnung fiel nicht leicht, dafür lag das Kanonenwerk nicht weit vom Kriegsschauplatz, und aus seinem Hafen führte ein günstiger Schiffsweg über den Onegasee in alle Richtungen. Es tobte der Nordische Krieg. Das junge Rußland kämpfte für den Zugang zur Ostsee. Die Armee und die entstehende Flotte brauchten viele Waffen und Munition. Im Peters Kanonenwerk wurde Gußeisen gegossen, hier erzeugte man Kanonen und Kanonenkugeln, schwere Anker und klingende Degen, verschiedene Gewehre.

Für den Krieg arbeiteten auch andere Eisengießereien und Kanonenwerke, die Peter I. im Olonezker Statthaltertum gegründet hatte. Diese Besonderheit widerspiegelt sich in der schlichten Symbolik des ersten Stadtwappens von Petrosawodsk: drei mit Erzsucherweide geschmückte Hammer auf einem gold-grün gestreiften Hintergrund versinnbildlichen den Reichtum an Eisenerzen und Kanonenwerken hierzulande.

Dieses Wappen wurde 1781 bestätigt, vier Jahre später, nachdem die Peters Siedlung Stadtrechte erworben hatte.

Bald wurde Petrosawodsk zum administrativen Zentrum dieser Region. Dem neuen Wappen der Stadt und des Statthaltertums lag das heraldische Zeichen der ehemaligen Olonezker Provinz zugrunde: auf dem Hintergrund oben war die Hand eines Kriegers mit dem Schild dargestellt, was die Lage in der Nähe der Staatsgrenze symbolisierte; vier mit Ketten verbundene Kanonenkugeln unten sollten an die Hauptproduktion der hiesigen Werke erinnern.

Petrosawodsk zählte damals nur 375 Holzhäuser und 6 Steingebäude.

...Das neunzehnte Jahrhundert war vorbei, es begann das zwanzigste Jahrhundert. Die Revolution brachte eine neue Symbolik, an Stelle der Kriegswaffen kamen Arbeitsinstrumente- Hammer und Sichel. In den 70 Jahren der Sowjetmacht ist Petrosawodsk zu einem der größten Zentren der Industrie und Wissenschaft im Nordwesten der Sowjetunion geworden. Für seine großen Verdienste in der revolutionären Bewegung und im Großen Vaterländischen Krieg, für die Leistungen im wirtschaftlichen und kulturellen Aufbau wurde Petrosawodsk mit dem Orden des Roten Arbeiterbanners ausgezeichnet.

Heute sind auf dem Stadtwappen der Hauptstadt Kareliens, des dreifachen Ordenträgers, ein Segelboot und karelisches Musikinstrument Kantele dargestellt. Sie symbolisieren die Eigenart der Natur dieser wasserreichen Republik, die schöpferische Kraft ihrer Menschen, den Reichtum ihres Geistes und ihr Streben nach der Zukunft.

Les villes de même que les hommes — il n'y en a pas deux pareilles. Chacune a sa biographie, son apparence, sa gloire.

Pétrozavodsk est né en 1703, quand sur l'ordre de Pierre I dans l'embouchure de la bouillonnante Lossossinka on a posé les fondements de la fonderie où on produisait des canons. Les minérais marécageux du pays étaient pauvres de fer et leur extraction était difficile. Mais l'usine se trouvait non loin du théâtre de la guerre, et de son port commençait «une commode voie sur les deux côtés par le lac Onéga». C'était la guerre du Nord. La jeune Russie luttait pour sortir vers la Baltique. L'armée et la flotte naissante exigeaient beaucoup d'arme, d'équipements militaires, de «munitions». L'usine de Pierre fabriquait de la fonte, coulait des boulets et des canons, forgeait de lourdes ancres et de sonores épées, elle faisait des fusils et des mousquets.

D'autres usines métallurgiques, fondées à l'époque de Pierre I, travaillaient aussi pour les besoins de la guerre. Cette particularité de la région éloignée d'Olonets est fixée dans la symbole des premières armoiries de Pétrozavodsk. «Sur le champ divisé en raies de couleur verte et d'or il y a trois marteaux en fer, couverts de l'osier spécial destiné à chercher les minérais. Cela symbolise l'abondance des minérais et l'existence de nombreuses usines dans cette région».

Les armoiries étaient confirmées en 1781, c'est-à-dire, à la quatrième année que Faubourg Pétrovskï a été officiellement nommé une ville.

Bientôt Pétrozavodsk est devenu le centre administratif du pays. On a créé les nouvelles armoiries sur la base du signe héraldique de l'ancienne province d'Olonets. Sur le champs supérieur était représentée la main du guerrier avec un écusson — symbole de la situation frontière du pays. Sur le champs inférieur on a déssiné quatre boulets liés par les chaînes, ils rappellent la production principale des usines d'Etat de la province.

...Le XIX siécle a passé, le XX est venu. La révolution a apporté une nouvelle symboique. L'arme de la guerre a été remplacée par les instruments du travail — le marteau et la faucille. Pendant 70 ans de l'existence du pouvoir soviétique Pétrozavodsk est devenu un grand centre industriel et scientifique du Nord-Ouest de notre pays. Pour les grands mérites dans le mouvement révolutionnaire et à la IIième Guerre mondiale, pour les succès dans le développement de l'économie et de la culture, la ville est décorée de l'Ordre du Drapeau Rouge de Travail.

Sur l'emblème actuel du capital de la Carélie trois fois décorée de l'Ordre sont représentés un vaisseau-kijanka qui glisse sous la voile, et un kantélé. Dans ce signe commémoratif sont reflétées l'originalité de la nature de ce pays de lacs, la maîtrise de ses habitants, leur richesse spirituelle, l'aspiration de la république vers l'avenir.

täder som människor är aldrig lika varandra. Var och en har sin egen biografi, sin utseende och sin ära. År 1703 är Petrozavodsk födelseår. Det var efter Peter den Stores ukas (befallning) då man grundade en kanon och järngjuteri i mynningen av den forsande Lososinka floden. Fast lokala myrmalmer var fattiga på järn och dess utvinning var mycket hård, var det en fördel — gjuterin låg nära krigsskådeplatsen vilket gjorde det bekvämt att börja rakt fran dess hamn «fartygs gång längs Onega sjön till båda sidor». Det Nordliga kriget pågick. Den unga Ryssland kämpade för en utgång till Östersjön. Armen och den just nufödda flottan behövde mycket vapen, krigsutrustning och «ammunitionsförråd». Den Petrovskij juterin tillverkade gjutjärn, kanonkulor och kanoner, smidde tunga ankar och klingande varjor, gjorde fusiler och musketer.

Många andra järnverk som grundades i Peter den Stores tid arbetade för krigsbehov. Detta särdrag av det langt belägna Olonets guvernementet är fixerad i den primitiva symboliken av Petrozavodsks vapen. «Tre järn hammare betäckta med malmsökares rankor som bevis på överflödet av malmer och verk, som är plaserade på fältet delad i zoner i gult och grönt.»

Detta vapen var officiellt godkänt år 1781, fyra år efter Petrovskaj sloboda hade fått status av en stad.

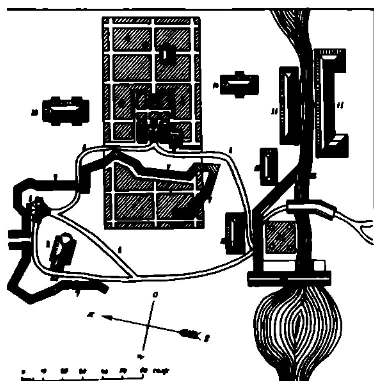
Snart efter det blev Petrozavodsk en administrativ centrum av området. Det nya stadens och guvernementets vapen var godkänt på grundval av det första heraldiska emblemet av f. d. Olonets området: den övre delen avbildade krigarens hand med en sköld — att symbolisera områdets gränsläge; den nedre- fyra kulor förenade med kedjor för att påminna om de lokala verkens huvud produktion.

Under denna tid fanns det blott 375 trähus och 6 stenhus och själva staden, som en känd resande och akademiledamot Ozeretskovskij berättade: «sträckte ut sig i tva verster.»

Det 1800-talet ar slut, det 1900-talet började. Revolutionen tog med sig en ny symbolik; strids vapen var ersatt med arbetsredskap — hammare och skära. Under 70 år av sovjet makt har Petrozavodsk blivit en stor industri och forskning cenrum i landets nord-västra delen. För stora förtjänster i den revolutionera rörelsen och i de åren av det Stora Fosterländska kriget, för framgångar i ekonomi och kultur har staden blivit belönad med Röda fanans Orden.

Det nuvarande stadens vapen av tre gånger belönade Karelen avbildar en glidande segel båt- kizhanka och kantelen. Det här minnesemblemet avbildar både de natur säregenheterna av det sjöområdet, och skicklighet av människor som bor här, deras andliga rikedom och republikens strävande på framtiden.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ
HISTORIAN SIVUJA

По старым планам можно проследить, как рождался Петрозаводск.

Вначале все силы, вся энергия людей были направлены на строительство завода. Руководил этой работой талантливый рудознатец и металлург Яков Власов.

Уже к концу 1703 года царю послали депешу о пробном литье. «О готовности железных заводов зело радуемся,— ответил Петр.— Исправляйтесь к весне пушками».

В нитку тянулся работный люд. И необыкновенно быстро рос завод. Его окружали вырытые на скорую руку землянки и простые шалаши, спасавшие разве что от дождя и снега. В них жили и мастеровые, и приглашенные из-за границы специалисты.

В апреле 1705 года вице-комендант Олонецкого горного округа Чеглоков доносил: «иностранцы непрестанно приходят с криком, что все перезябли...» Но только когда возведение завода было в основном завершено, стала застраиваться слобода.

В описании «хоромного строения Петровского завода», датированном январем 1713 года, говорится, что неподалеку от завода сооружена крепость с шестью батареями, для оружейников поставлены «122 жилья теплых, длиною и шириною четыре сажени и меньше», построены бараки для молотовых и доменных мастеров, есть даже гостиница — «четыре дома про проезд».

Так начинался город.

Vanhoista asemakaavoista näkee, miten Petroskoi kehittyi.

Aluksi kaikki voimat ja varat menivät tehtaan rakentamiseen. Tätä työtä johti lahjakas malminetsijä ja metallimies Jakov Vlasov.

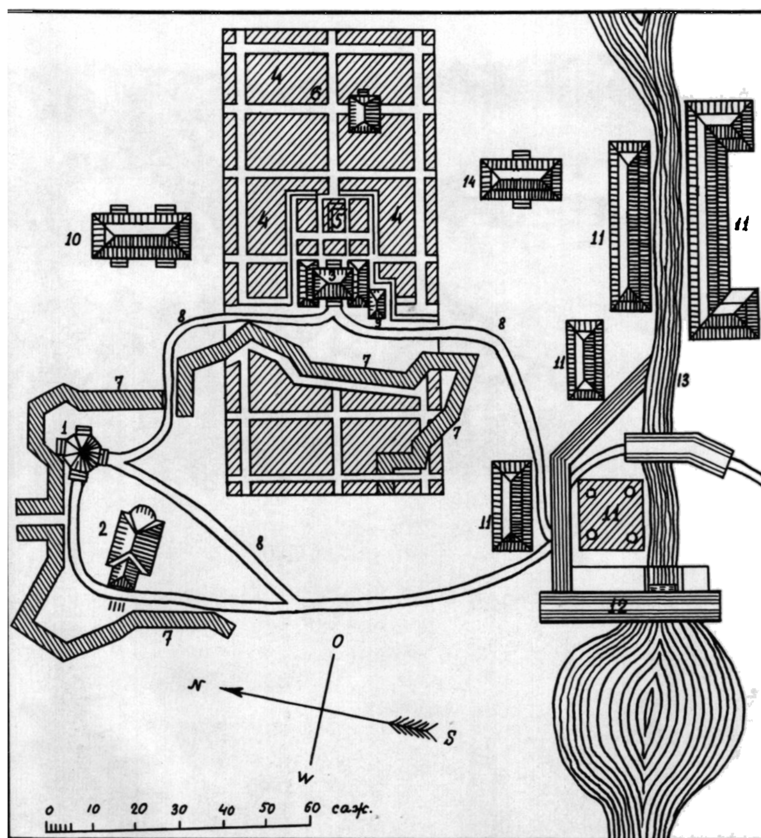
Jo vuoden 1703 lopulla tsaari sai tiedotuksen ensimmäisestä valukokeesta. »Metallitehtaiden valmius meitä ilahduttaa tavattomasti», vastasi Pietari tiedotukseen. »On teidän kevääseen mennessä päästävä käsiksi tykkeihin.»

Työväki ponnisteli viimeisillä voimillaan, ja tehdas kasvoi aivan silmissä. Tehdasaluetta ympäröivät pikimmiten kaivetut maamajat tai jopa tavalliset lehtimajat, jotka saattoivat suojata enintään sateelta ja lumentulolta. Samanlaisissa oloissa elivät sekä paikalliset mestarimiehet että ulkomailta kutsutut asiantuntijat. Huhtikuussa 1705 Aunuksen vuoristopiirikunnan varakomendantti Tšeglokov tiedotti, että »ulkomaalaiset käyvät jatkuvasti riitelemässä, että ovat vallan kylmenneet». Ja silti asuintaloja alettiin rakentaa vasta sen jälkeen, kun tehtaan rakentaminen oli pääpiirteittäin viety päätökseen.

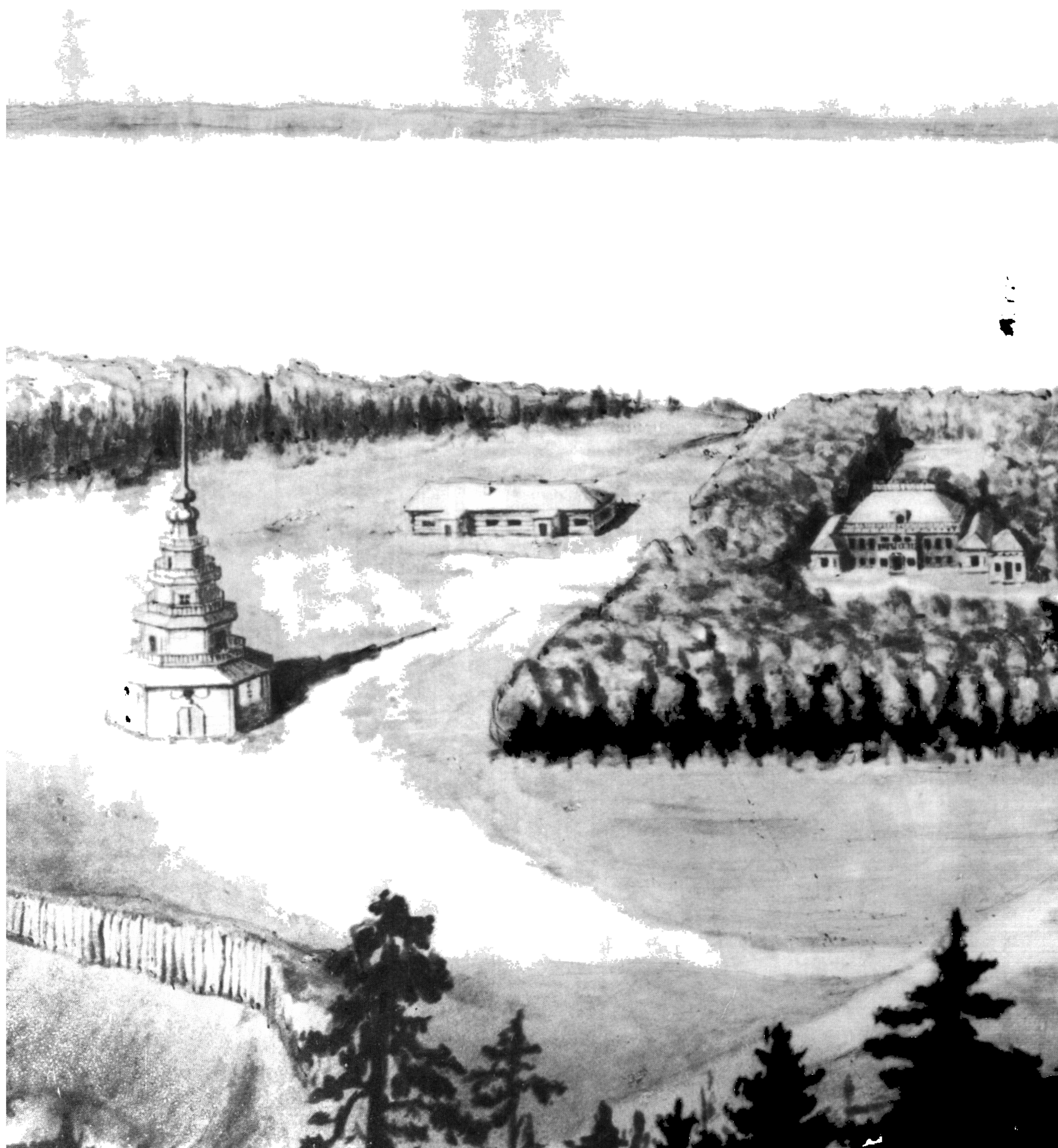
Vuoden 1713 tammikuulle ajoittuvassa Pietarintehtaan kuvauksessa kerrotaan, että tehtaan läheisyyteen oli rakennettu linnake, jossa oli kuusi tykistöpatteria, aseseppiä varten oli pystytetty »122 lämmintä asumusta, neljän sylen pituisia ja levyisiä ja pienempiäkin», seppiä ja masuunanhoitajia varten oli rakennettu parakit, oli jopa hotelli eli »neljä matkustajakotia».

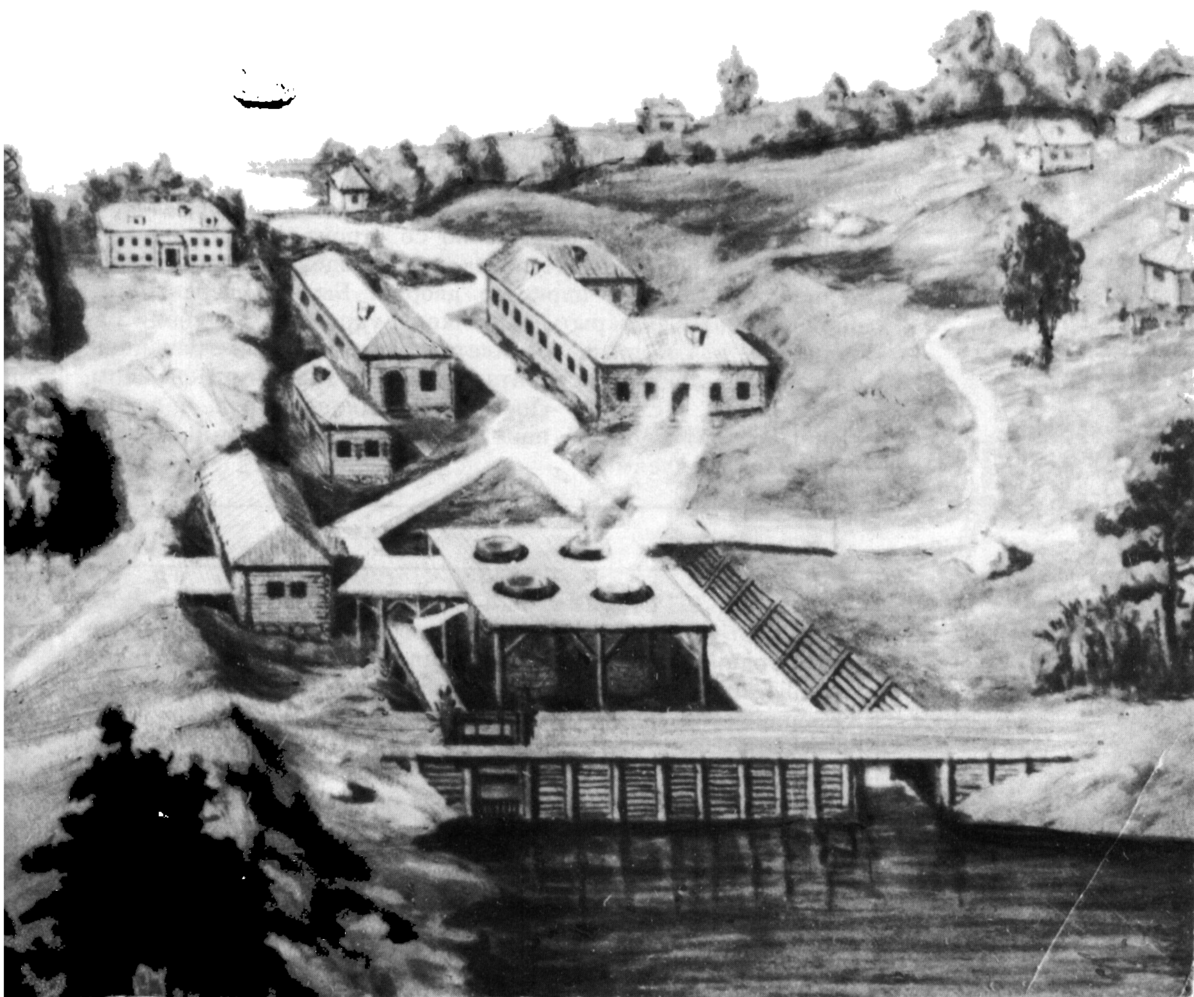
Näin pääsi alulle kaupunki.

ПЛАН
города Петрозаводска при Петре I

1. Церковь, строенная государем Петром I
2. Церковь каменная соборная
3. Дворец Петра Великого
4. Сад
5. В нем пруд
6. Место, где была походная церковь
7. Земляной вал
8. Дорожка от Дворца к церкви
9. Гауптвахта
10. Кладовые Дворца
11. Завод
12. Плотина
13. Река Лососинка
14. Дом ландрата

Вид Петровской слободы
первой четверти XVIII века
(с картины художника
З. Львовича)

Näkymä Pietarin tehdas-
taajamasta 1700-luvun en-
simmäisellä neljänneksellä
(taiteilijan Z. Lvovitšin
taulusta)

На картине художника З. Львовича изображена Петровская слобода в первой четверти XVIII века. Хорошо видны заводская плотина, за ней — доменный цех, сверлильня, водяная вертельня для точения пушек, молотовая кузница, другие заводские строения. В центре картины — парк и дворец Петра I.

Подобно Санкт-Петербургу, заложенному в том же 1703 году, маленькую Петровскую слободу украшали зданиями непривычного на Севере облика.

Одной из достопримечательностей была «новоманерная, осьмигранная с четырьмя уступами» Петропавловская церковь. Она представляла собою многоярусное сооружение, увенчанное тонким шпилем-иглой. На этот «шпиц», взметнувшийся более чем на сорок метров, в ненастные осенние ночи поднимали морской фонарь. Его охранительный свет помогал ориентироваться всем плывущим по озеру.

После того как в Карелии открыли близ Кончезера минеральный источник, одновременно со строительством первого в стране курорта в Петровской слободе началось возведение двухэтажного царского дворца. Был он деревянный, опоясывающий открытый балкон украшала резная балюстрада, в жестяных переплетах окон блестели тончайшие пластинки слюды-мусковита. Перед главным фасадом, выходившим в сторону Онего, был выкопан пруд, а вокруг дворца разбит большой парк с ровными и прямыми, как по лучу маяка, аллеями.

Taiteilija Z. Lvovitšin taulu kuvaa Pietarin tehdastaajamaa 1700-luvun ensimmäisellä neljänneksellä. Siinä erottuvat hyvin tehtaan pato, sen takana olevat masuuniosasto, poraamo ja veden voimalla toimiva pyörittämö, paja ja muita tehdasrakennuksia. Keskimmäisenä taulussa on Pietarin palatsi ja sitä ympäröivä puisto.

Samana vuonna, 1703 perustetun Pietarin (Sankt-Peterburg) tavoin myös pientä Pietarin tehdastaajamaa koristettiin pohjoiselle seudulle epätavallisilla rakennuksilla.

Kaupungin nähtävyyksiin kuului mm. »uudenmallinen kahdeksankulmainen porrasmainen» Pietarin ja Paavalin kirkko. Tuota monikerroksista rakennelmaa kruunasi yli neljänkymmenen metrin korkuinen ohut »neula», jonka päähän sytytettiin myrskyisinä syysöinä majakkalyhty. Sen valo auttoi suunnistautumaan järvellä liikkuvia.

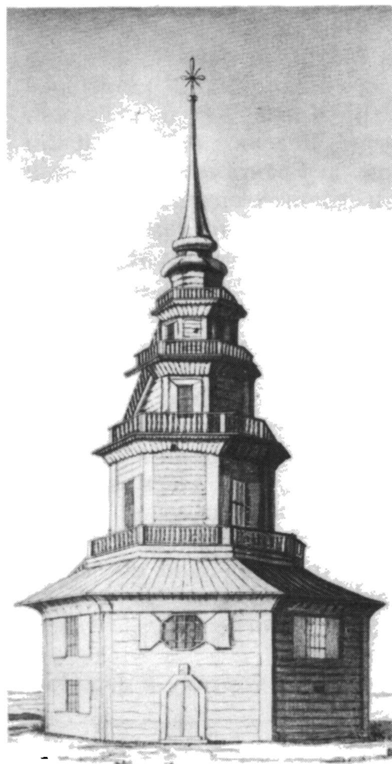
Sen jälkeen kuin Kentjärven seudulta, samoin Karjalasta, löydettiin kivennäisvesilähde, alettiin paikalle rakentaa maan ensimmäistä parantolaa ja samanaikaisesti Pietarin tehdastaajamaan kaksikerroksista tsaarinpalatsia. Tätä puurakennusta kiersi avonainen koristeleikkauksin somistettu parveke ja peltisissä ikkunankehyksissä välkehti kiilleliuskehiutaleita. Äänisellé antavan julkisivun edessä oli tekolampi ja koko palatsia ympäröi puisto, jota halkoivat majakansätein tavoin suorat puistokäytävät. Pietari Suuri oli tavattoman ylpeä aunukselaisesta parantolastaan antaen sille suuremman tunnustuksen kuin länsieurooppalaisille

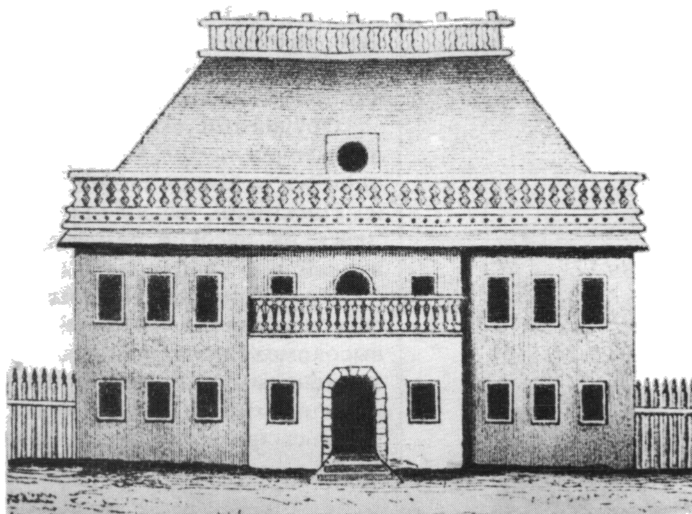
Петропавловская «новоманерная» церковь

“Uudenmallinen» Pietarin ja Paavalin kirkko

Дворец Петра I

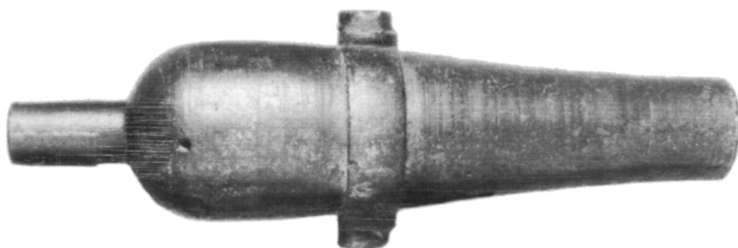
Pietari Suuren palatsi

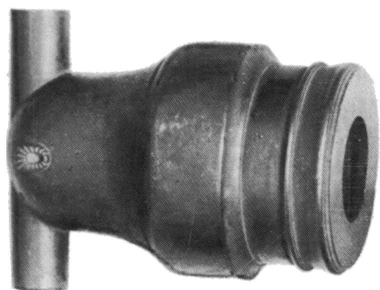

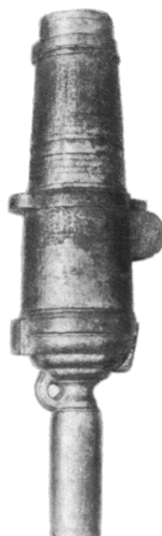

Каждая из этих пушек побывала во многих сражениях, у каждой своя история

Jokainen näistä tykeistä on käynyt läpi omat taistelunsa, kullakin on oma historiansa

Петр I несказанно гордился своим олонецким курортом, ставил его несравненно выше всех западноевропейских. Четыре раза приезжал он пить марциальную воду и всегда, посещая слободу, останавливался в этом дворце.

Пушки Петровского завода принесли славу олонецким оружейникам в битвах с войсками Карла XII под Лесной и Полтавой, при взятии Риги и Ревеля, освобождении Выборга и Корелы, в Гангутском и Гренгамском морских баталиях. Это были надежные и точные орудия. Историк В. О. Ключевский писал, что они напоминали самого царя: «Петр отлился односторонним, но рельефным, вышел тяжелым, грубоватым, крепким и вместе с тем вечно подвижным, холодным, но способным к шумным вспышкам — точь-в-точь как чугунная пушка его петрозаводской отливки».

Орудийный ствол, который вы видите на снимке, отлит и выточен в 1719 году. В это время заводом управлял один из «птенцов гнезда Петрова» Виллим Геннин. Выходец из Голландии, двадцатилетним юношей приехал он в Россию. Здесь на русской земле расцвел его талант, здесь стал он виднейшим специалистом горнозаводского дела.

При Геннине Петровский завод достиг высшей точки своего развития. По тем временам это было одно из самых высокомеханизированных предприятий страны. Наряду со знаменитыми пушками выпускались многие другие виды холодного и огнестрельного оружия.

Посылая Меньшикову и Апраксину по кортику в подарок,

---

parantoloille. Hän kävi neljästi nauttimassa seudun rautapitoista vettä ja asui aina tässä palatsissa.

Pietarintehtaan tykit niittivät mainetta taisteluissa Kaarle XII vastaan Lesnajan ja Pultavan taisteluissa, Riikan ja Räävelin valtauksessa, vapautettaessa Viipuria ja Korelaa sekä Hangon ja Maarianhaminan meritaisteluissa. Nuo aunukselaisten aseseppien valmistamat tykit olivat luotettavia aseita. Historioitsija V. O. Kljutševski kirjoitti niiden muistuttaneen itseään tsaaria: »Pietari oli kuin muottiin valettu: toispuolinen ja samalla koloriitti. Hänestä tuli raskas- ja karkeatekoinen, vahva ja silti iäti dynaaminen, kylmäjärkinen ja samalla äänekkäisiin leimahduksiin taipuvainen, ts. juuri sellainen kuin hänen Petroskoin tehtaansa tuottamat tykit.»

Kuvassa oleva tykinputki on valettu ja porattu 1719. Siihen aikaan tehdasta johti yksi Pietarin lukuisan oppilasparven miehistä, Willim Hennin. Hän oli syntynyt Hollannissa ja muuttanut Venäjälle kaksikymmenvuotiaana nuorukaisena. Juuri Venäjällä hänestä tuli yksi johtavista vuoriteollisuusasiantuntijoista.

Henninin aikana Pietarintehdas saavutti kukoistuksensa. Se oli eräs maan pisimmälle koneistetuista tuotantolaitoksista. Paitsi tykkejä tehdas tuotti monenmoisia muita aseita.

Lähettäessään Menšikoville ja Apraksinille lahjaksi tikarit Hennin kirjoitti oheistamassaan lappusessa ylpeillen: »Näin hyvin tuskin tehdään ulkomaillakaan, mutta meillä näitä tikareita valmistavat venäläissyntyiset mestarit.»

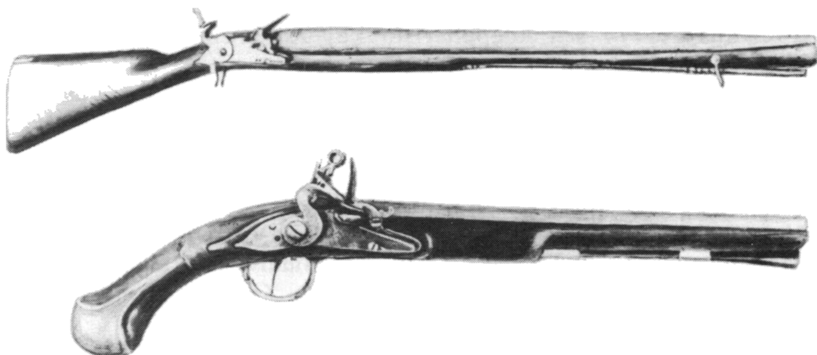

Как и на других предприятиях страны, распорядок работ на Петровском заводе регламентировался ударами в чугунное било

Kuten muuallakin maassa myös Pietarintehtaalla työn alkamis- ja päättymisajasta ilmoitettiin lyömällä tällaiseen valurautapalaan

Военная продукция Петровского завода

Pietarintehtaan tuotteita

Геннин с гордостью писал в прилагаемой записке: «Тем образом и за морем вряд сделают, а у нас делают оные кортики мастера русские».

Победой русского оружия окончилась Северная война. Производство на Петровском заводе стало неуклонно сокращаться. Потом одних мастеров переселили поближе к новой столице — в Сестрорецк, где по указу Петра I был возведен оружейный завод, других Виллим Геннин увез с собой — поднимать металлургию Урала. В 1734 году на заводе погасили последнюю домну.

Обезлюдела Петровская слобода.

О «близком» карельском железе правительствующий сенат вспомнил, когда началась война с Турцией. Урал в это время был охвачен пожаром крестьянского восстания.

В 1772 году выдающемуся специалисту металлургического дела Аниките Сергеевичу Ярцову поручили построить на реке Лососинке новый чугунолитейный пушечный завод, названный позднее Александровским. Заложили его в мае 1773 года, а в июне 1774 года с площадки пробной батареи уже прогремел выстрел первой пушки.

Аникита Сергеевич вычертил и первый генеральный план застройки нашего города. По многим улицам, которые на нем указаны, мы можем пройти и сегодня.

21 марта 1777 года указом Екатерины II слободу переименовали в город Петрозаводск, который в 1782 году объявили центром Олонецкой провинции. Первым губерна-

---

Pohjansota päättyi Venäjän voittoon. Tuotanto Pietarintehtaalla alkoi supistua. Vähitellen osa mestareista siirrettiin lähemmäksi maan uutta pääkaupunkia, Siestarjoen asetehtaalle (samoin rakennettu Pietarin määräyksestä), toisen osan Hennin suostutteli matkustamaan mukanaan Uralin tehtaille. Vuonna 1734 Petroskoissa sammutettiin viimeinen masuuni.

Pietarin tehdastaajama autioitui.

Venäjän Senaatti muisti Karjalan rautavarat vasta kun oli puhjennut sota Turkkia vastaan. Ural oli siihen aikaan talonpoikaiskapinoiden vallassa.

Vuonna 1772 metalliteollisuuden huomattava asiantuntija Anikita Jartsov sai käskyn rakennuttaa Lohijoen varrelle uuden valimon ja tykkitehtaan, joka sai myöhemmin Aleksanterintehtaan nimen. Sen peruskivi laskettiin toukokuussa 1773 ja jo kesäkuussa 1774 sen koepatteristo kajautti ensimmäisen tykinlaukauksen.

Samainen Anikita Jartsov piirsi myös Petroskoin ensimmäisen asemakaavan. Monia tuohon asemakaavaan piirrettyjä katuja kävelemme tänäkin päivänä.

Maaliskuun 21. päivänä 1777 Katariina Suuren määräyksestä tehdastaajama sai Petrozavodskin (Petroskoin) nimen. Vuonna 1782 Petroskoista tuli Aunuksen provinssin keskus. Muodostetun käskynhaltijakunnan ensimmäiseksi kuvernööriksi määrättiin kuuluisa venäläinen runoilija Gavrila Romanovitš Deržavin.

В сентябре 1784 года в Петрозаводск прибыл назначенный Сенатом первый правитель Олонецкого наместничества известный русский поэт Гаврила Романович Державин

Syyskuussa 1784 Petroskoihin saapui Senaatin määräämänä Aunuksen käskynhaltijakunnan ensimmäinen hallitsija, kuulu runoilija Gavrila Romanovitš Deržavin

Домик, в котором жил Г. Р. Державин

Talo, jossa asui G. R. Deržavin

На площади, где когда-то стояли крепостные укрепления Петровской слободы, был возведен огромный кафедральный собор.

Бывшая Крепостная площадь стала называться Соборной. После революции ее переименовали в площадь Свободы, а несколько позднее — в площадь Революции. Ныне это площадь Кирова

Aukiolle, jossa olivat aikoinaan sijainneet Pietarin taajaman linnoitusrakennelmat, kohosi valtava tuomiokirkko. Siitä entinen Linnoitusaukio sai nimen Tuomiokirkonaukio. Vallankumouksen jälkeen se muutettiin Vapaudenaukioksi ja vähän myöhemmin Vallankumouksenaukioksi. Nykyään se kantaa Kirovinaukion nimeä

тором наместничества стал известный русский поэт Гаврила Романович Державин.

Возведенное предприятие вскоре приобрело широкую известность. В рапортах, составлявшихся после испытания пушек, отмечалось, что «здешний александровский чугун, если всегда с равною строгостью и искусством будет выплавлен, тем самым аглицким карронским пушкам нимало не уступает, но в другом случае еще и превосходит».

В одной из «Памятных книжек Олонецкой губернии» рассказывается, как в 1791 году инспектировал завод Александр Васильевич Суворов. Приехал он внезапно, один, далеко опередив свиту. И только на самом заводе объявил, что он — Суворов, и потребовал все ему показать.

Проходя мимо помостов, где были разложены мелкие чугунные изделия, а также ножи, ножницы и различная посуда, Александр Васильевич будто бы все морщился и вздыхал:

— Чашки, ложки, плошки, уполовники. Неужель ухватом, помилуй бог, драться.

Но, дойдя до пирамид, сложенных из ядер и бомб, полководец просветлел: «Любо, какой славный гостинец шведам!»

В своем донесении Екатерине II Александр Васильевич Суворов восхищенно писал:

«Петрозаводск знаменит!»

Uudesta asetehtaasta tuli hyvin kohta kuuluisa. Koeammuntojen jälkeen laadituissa raporteissa todettiin, että »mikäli Aleksanterintehtaan valurautaa tullaan aina valmistamaan yhtä huolellisesti ja taitavasti, se pystyy vetämään vertoja englantilaisille Carronan tykeille ja on joskus parempaakin».

Eräässä »Aunuksen kuvernementin muistikirjoista» kerrotaan, miten 1791 Aleksanterintehdasta saapui inspektoimaan Aleksandr Suvorov.

Suvorov saapui tehtaalle yksin, odottamatta — seurue matasi kaukana perässä. Vasta tehtaalla Suvorov ilmoitti nimensä ja vaati näyttämään hänelle kaiken.

Kulkiessaan telineille ladottujen vähäpätöisten valurautatuotteiden ja erilaisten kotitalousesineiden, kuten saksi-, veitsija yleensä astiavuorten ohi Suvorov kipristeli muka kasvojaan ja huokaili:

— Kippoja, kuppoja, kauhoja, lusikoita. Hyvä luoja, patahangoillako meidän on sodittava.

Vasta kun suuren sotapäällikön katse tavoitti tykinkuula- ja -ammuspyramidit, hänen kasvonsa kirkastuivat:

— Hyvä luoja, miten hyvä. Ai-jai miten hieno lahja ruotseille.

Katariinalle lähettämässään tiedotteessa Suvorov oli kuulemma kirjoittanut ihastuneena:

»...Petroskoi on kuuluisa!»

Одновременно с новым заводом стал расти и город. Из зданий той поры сохранился архитектурный ансамбль в стиле позднего классицизма. Возведен он был в 1775 году на Круглой площади (ныне площадь Ленина) по плану ученика замечательного русского зодчего В. И. Баженова молодого архитектора Е. С. Назарова, которому, по всей видимости, активно помогал А. С. Ярцов.

Первоначально ансамбль состоял из шести отдельных зданий и двух флигелей. Свой сегодняшний облик он приобрел в конце XVIII века, когда здания соединили в два больших полукруглых корпуса. В одном из них располагалась резиденция губернатора (вход в нее и сейчас стерегут чугунные львы), в другом корпусе находились присутственные места.

Чиновники, купцы, административная верхушка завода строили свои дома на более высоком берегу Лососинки. Так появилась улица Нагорная. Так как среди начальников горного ведомства и инженеров в то время было много иностранцев, позднее ее стали называть Английской (ныне это проспект К. Маркса).

А рабочие завода селились за рекой. До сих пор еще бытуют в устной речи горожан названия бывших заводских кварталов — Зарека и Голиковка. Имя первого нет необходимости объяснять, название второго несложно угадать: «Голиковка» берет свое начало от слова «голь», или, как чаще говорили, «голь перекатная»,— так называли бедноту.

Uuden asetehtaan myötä kasvoi myös kaupunki. Senaikaisista rakennuksista on säilynyt myöhäisklassisismiin lukeutuva arkkitehtuurikokonaisuus. Se rakennettiin 1775 Pyöreälle aukiolle (nyk. Lenininaukio). Rakennukset oli suunnitellut kuuluisan venäläisen arkkitehdin V. I. Baženovin oppilas J. S. Nazarov, jota oli kaiketi auttanut Anikita Jartsov.

Alunperin kokonaisuuteen kuului kuusi erillistä rakennusta ja kaksi siipirakennusta. Nykyisen ulkomuotonsa se sai 1700-luvun lopulla, jolloin nuo rakennukset yhdistettiin kahdeksi puoliympyräiseksi rakennukseksi. Toinen rakennuksista toimi kuvernöörin asuntona — sisäänkäyntiä siihen vartioivat vielä nykyäänkin kaksi valurautaista leijonaa. Toinen rakennus toimi virastotalona.

Viranhaltijat, kauppiaat ja tehdasylimystö rakennuttivat asuintalonsa Lohijoen korkealle rannalle. Näin syntyi Vuoristokatu.

Koska Vuoriviraston palveluksessa ja insinöörien joukossa oli paljon ulkomaalaisia, katu sai myöhemmin nimen Englantilainen (nyk. K. Marxinkatu).

Tehtaan työläiset saivat asua joen takana. Kaupunkilaisten kielenkäytössä elävät meidän päivinämmekin entisten tehdaskorttelien nimet Zareka ja Golikovka. Ensimmäinen tarkoittaa joentakaista ja toinen johtuu venäläisestä sanasta »golj», mikä tarkoittaa kurjimmista kurjinta köyhälistöä.

Vuoden 1812 Isänmaallisen sodan puhjettua elämä tehtaalla vilkastui. Pietarintehtaan tykkejä käytettiin myös Borodinon tais-

С началом Отечественной войны 1812 года работы на заводе прибавилось. Петрозаводские пушки били врага и на бородинском поле. Но, когда захватчиков изгнали с русской земли, завод стал получать заказов намного меньше, потому что олонецкий чугун по сравнению с уральским был очень дорог и казна шла на вынужденные расходы по его производству только в пору военного лихолетья. Промышленный спад незамедлительно сказался на развитии города да и всего края в целом.

В первой половине XIX века Петрозаводск влачил жалкое существование захудалого провинциального городка. Один из губернаторов писал в своем отчете, что «в губернии остались только те чиновники, кои не имели состояния и способов перейти на лучшие места и, будучи сами небогаты, вступали в брак с девицами также недостаточными. От сего дети стали беднее отцов, а своим детям оставили уже совершенную нищету».

Чтобы оживить экономическую жизнь губернского города, в Петрозаводск пытались перевести знаменитую Шуньгскую ярмарку, которая была настолько известна, что на нее съезжались купцы из Архангельска, Новгорода, Вологды, Москвы.

Местные чиновники составляли планы о перенесении губернского управления в Вытегру, поближе к Петербургу. Эти прожекты вносили некоторое разнообразие в общественную жизнь, но мало что изменяли в ее сути.

---

telussa. Kun sitten vihollinen saatiin karkotetuksi, tilausten määrä supistui huomattavasti. Uralilaiseen rautaan verrattuna aunukselainen oli huomattavasti kalliimpaa ja sen vuoksi kruunu tilasi sitä vain pakosta, sodan ankarina vuosina. Teollisuuden lama kuvastui hyvin pian sekä kaupungin että koko seudun kehityksessä.

1800-luvun alkupuoliskolla Petroskoi oli hiljainen ja nuhruinen syrjäseudun kaupunki. Eräs kuvernööreistä kirjoitti tiedotteessaan, että »kuvernementtiin ovat jääneet vain ne viranhaltijat, jotka eivät ole pystyneet löytämään parempaa paikkaa ja jotka vähävaraisina ovat joutuneet naimaan yhtä vähävaraisista perheistä. Heidän lapsensa ovat vuorostaan vieläkin köyhempiä ja näiden lapset ovat jo suorastaan köyhimyksiä.»

Kuvernementin pääkaupunkina olleen Petroskoin elvyttämiseksi tehtiin jopa yrityksiä siirtää siihen kuulut Sungun markkinat. Nämä markkinat olivat siinä määrin tunnetut, että siellä kävi kauppiaita Arkangelista, Novgorodista, Vologdasta ja Moskovasta.

Paikalliset viranhaltijat suunnittelivat jopa kuvernementin hallinnon siirtämistä Vytegraan, lähemmäs Pietaria. Nämä suunnitelmat antoivat jonkin verran väriä julkiselle elämälle muuttamatta kuitenkaan sen olemusta.

On täysin lainomaista, että valtavan imperiumin syrjäseudulla sijaitsevasta Petroskoista tuli hyvin kohta poliittisten vankien karkotuspaikka.

Мариинская улица старого Петрозаводска

Mariinskajakatu oli Petroskoin keskuskatuja

Воскресенский собор и колокольня, построенные в конце XVIII века

1700-luvun lopulla rakennetut Ylösnousemuksen tuomiokirkko ja kellotapuli

Стоит ли удивляться тому, что стоящий на задворках великой империи Петрозаводск царское правительство вскоре стало использовать как место политической ссылки. «Краем непуганых птиц» назовет позднее нашу Карелию М. М. Пришвин. В беллетристике прошлого века встречается и другое, не столь поэтичное определение — Глухой край, так и писали — с прописной буквы.

Одним из первых был выслан в «подстоличную Сибирь» декабрист Ф. Н. Глинка. Он приехал в Петрозаводск 30 июля 1826 года и ввиду нехватки чиновников был определен на службу старшим советником губернского правления. В письмах к друзьям Федор Николаевич с безысходной тоской описывал свои петрозаводские впечатления: «Непостижимое единообразие существует во всех здешних занятиях и какая судьба ожидает? ...Выбежишь за город — нагое поле, усеянное могилами председателей, судей и советников. Невольно родится мысль: «Господи боже! Неужели придется умереть на чужбине, в сей стране, где и сама весна, пролетая быстро, как испуганная птица, не успевает нагреть могилы...» При этой мысли какой-то внутренний мороз отдирает кожу от костей. И при взгляде более прозаическом, в самых житейских потребностях, открывается здесь во всем большой недостаток и мало удобностей. Противу С-Петербургского здесь все втрое дороже и вшестеро хуже».

В середине прошлого столетия открылось пароходное сообщение между Петрозаводском и Петербургом. Начало

Venäläinen kirjailija Mihail Prišvin luonnehti myöhemmin Karjalaa »säikyttämättömien lintujen seuduksi». Viime vuosisadan kaunokirjallisuudessa tapaa toisenkin, paljon proosallisemman nimityksen — Korpiseutu. Juuri niin monet kirjoittivatkin, jopa isolla alkukirjaimella: Korpi.

»Pääkaupungin läheiseen Siperiaan» karkotettiin yhtenä ensimmäisistä dekabristi ja runoilija Feodor Glinka. Hän saapui Petroskoihin 30. heinäkuuta 1826 ja viranhaltijoiden puutteessa sai nimityksen lääninhallituksen vanhemmaksi neuvokseksi. Kirjeissään ystäville hän kuvasi varsin synkein värein Petroskoin vaikutelmiaan: »Kaikkia täkäläisiä toimia sävyttää sanoin kuvaamaton yksitoikkoisuus ja mitä voisi odottaakaan?.. Kun pakenet kaupungista, on edessäsi autio kenttä, joka vilisee puheenjohtajien, tuomarien ja neuvosten hautoja. Pakostakin herää ajatus: 'Hyvä taivas, joudunko tosiaankin kuolemaan täällä vieraalla maalla, seudulla, missä pelokkaan linnun tavoin kaikkoava kevätkään ei ehdi lämmittää noita hautoja...' Tällaisen ajatuksen tullen käväisee sisimmässä jäätävä pelko. Jopa aivan tavallinen, proosallinen silmäys jokapäiväisiin elämänehtoihin osoittaa kauhean puutteenalaisuuden ja hankaluuden. Pietariin verrattuna kaikki täällä on kolme kertaa kalliimpaa ja kuusi kertaa huonompaa.»

Viime vuosisadan puolivälissä Petroskoin ja Pietarin välillä avattiin laivaliikenne. Alun liikenteelle pani hinaaja Neva, joka otti kannelleen muutaman matkustajan. Myöhemmin, kun matkus-

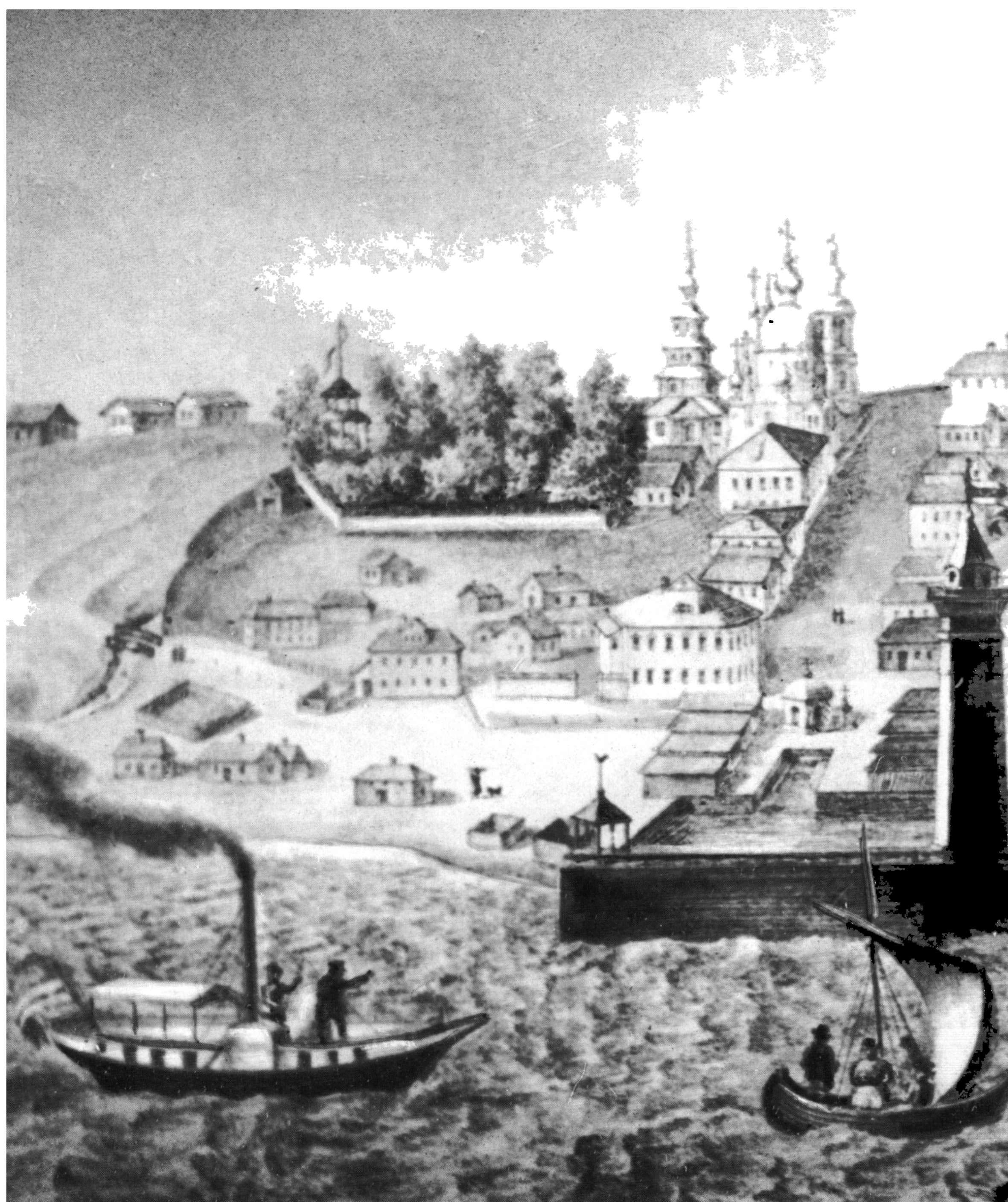
Вид на Петрозаводск со стороны городской пристани

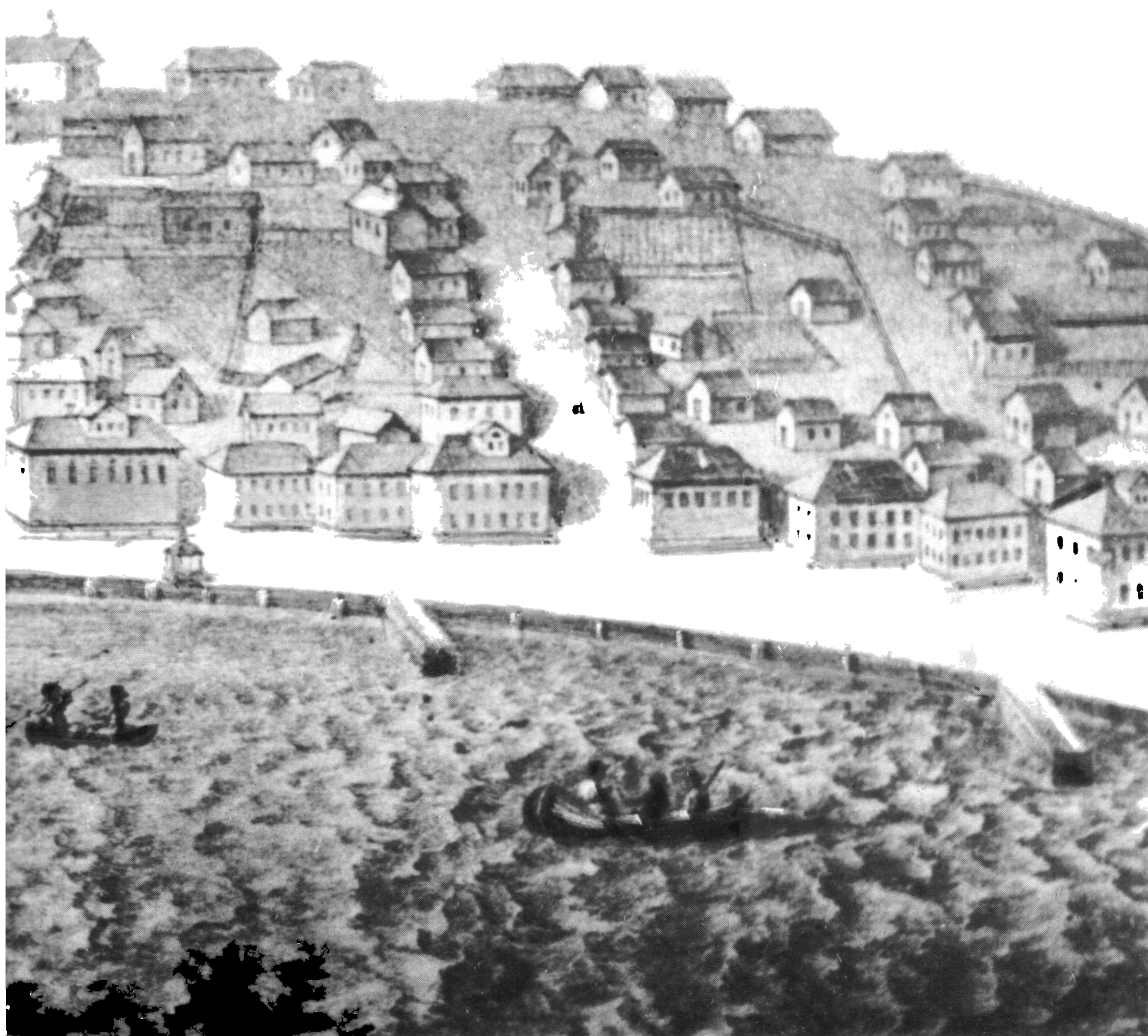
Näkymä kaupunkiin laiturilta

Поэт-декабрист Федор Николаевич Глинка

Dekabristirunoilija Feodor Nikolajevitš Glinka

Вид Петрозаводска
первой трети XIX века
(со стороны озера)

Näkymä Petroskoista
1800-luvun ensimmäisellä
kolmanneksella (järveltä
päin)

ему положил буксир «Нева», который брал на борт несколько пассажиров.

В последующие годы, когда пассажирские рейсы стали регулярными линию обслуживали пароходы «Новая Ладога», «Геркулес», «Петрозаводск», «Царь», «Царица», «Кивач» и другие.

Петрозаводск стал более доступен для ученых и исследователей. Начиная с этого времени в Олонецкой губернии регулярно работали научные экспедиции геологов, ботаников, зоологов, ихтиологов, историков, лингвистов. Здесь побывали такие известные академики, как Г. П. Гельмерсен, К. Ф. Кесслер, А. Ф. Миндендорф, А. А. Шахматов, А. А. Иностранцев, В. Л. Комаров.

В эти же годы в Петрозаводске служил П. Н. Рыбников, сосланный сюда за свои демократические убеждения и принадлежность к студенческому революционному кружку народников.

Занимая скромную должность секретаря статистического комитета, Павел Николаевич часто ездил по губернии, фиксируя различные сведения народной жизни. Он собрал и отправил в Императорское археологическое общество большое количество обнаруженных рукописных книг, он же первым из исследователей стал встречаться со сказителями и записывать эпические произведения устной народной поэзии. «Песни, собранные Рыбниковым» открыли миру былинный эпос нашей Родины.

---

tajaliikenne sai vakituisen luonteen, linjalla liikennöi useita laivoja kuten Uusi Laatokka, Herkules, Petroskoi, Tsaari, Tsaaritar ja Kivatsu.

Petroskoi alkoi kiinnostaa tiedemiehiä ja tutkijoita. Siitä lähtien Aunuksen kuvernementissa toimi vakituisesti geologien, kasvi- ja eläintieteilijöiden, iktyologien, historioitsijoiden ja kielimiesten retkikuntia. Seudulla kävivät sellaiset tunnetut akateemikot kuin N. P. Helmersen, K. F. Kessler, A. F. Mindendorff, A. A. Šahmatov, A. A. Inostrantsev ja V. L. Komarov.

Noihin aikoihin Petroskoissa palveli myös P. N. Rybnikov. Hänet oli karkotettu Karjalaan demokraattisten katsomustensa vuoksi ja narodnikkimielisten opiskelijoiden yhdistykseen kuuluneena.

Tilastotieteellisen komitean vaatimattomassa sihteerin virassa ollessaan Pavel Rybnikov matkusteli paljon seudulla ja hänelle kertyi runsaasti tietoja kansanelämästä. Hän keräsi ja lähetti Valtakunnalliselle arkeologiselle seuralle koko joukon käsin kirjoitettuja kirjoja. Tutkijoista ensimmäisenä hän etsi tietoonsa seudun runonlaulajia ja tallensi kansanrunouden eeppisiä tuotteita. »Rybnikovin kokoamat laulut» oli kirja, jonka kautta maailma pääsi tutustumaan venäläisiin bylinoihin.

Tiedemiehet osoittivat tutkimuksissaan, että pohjoinen seutumme on tavattoman rikas. Siitä huolimatta jopa viime vuosisadan jälkipuoliskolla Petroskoi pysyi aina vain samanlaisena, yhtä

Так выглядела Владимирская улица. Сейчас она называется Онежской набережной.

Tällaiselta näytti Vladimirinkatu. Nykyään sitä sanotaan Äänisen rantakaduksi

Отправление парохода в Петербург

Kaupungin matkustajalaiturista on lähtemässä laiva Pietariin

Исследования ученых свидетельствовали о несметных природных богатствах края. Но и во второй половине прошлого века Петрозаводск оставался таким же, как был и раньше,— тихим, провинциальным, заштатным. И столичный писатель Н. Эюс с удовольствием рассказывал своим знакомым, как он в столице губернии стрелял куропаток и бил зимою волков, что не во всяком городе удается...

Некоторое оживление в промышленной жизни вызвала Крымская кампания 1853—1856 годов. В документе, составленном военно-морским ведомством в связи со столетием Александровского завода, дается высокая оценка деятельности предприятия: «С первых дней своего существования завод находился в тесной связи с нашим флотом; пушки этого завода составляли главную силу артиллерии наших судов в сражениях конца прошлого и начала нынешнего столетия; немалое число их гремело в славном Синопском бою и при вечно памятной обороне Севастополя».

В юбилейный 1873 год, когда отмечалось столетие закладки завода, в Петрозаводске установили памятник основателю города Петру I. Бронзовая фигура царя была отлита по модели известного скульптора академика И. Н. Шредера, ученика П. К. Клодта. Первоначально памятник находился на Круглой площади, которую переименовали в Петровскую. В настоящее время этот монумент установлен близ пассажирского порта, у «голубых ворот» города, куда он перенесен после реставрации.

---

hiljaisena, provinssimaisena ja hoitamattomana. Niinpä Petroskoissa käynyt kirjailija N. Ejus kertoili haltioituneena tuttavilleen, miten hän oli kuvernementin pääkaupungissa ampunut riekkoja ja jahdannut talvella susia — monessako kaupungissa on mahdollista tällainen eksotiikka.

Vuosien 1853—1856 Krimin sota vilkastutti jossain määrin kaupungin teollisuuselämää. Aleksanterintehtaan satavuotispäivän yhteydessä laaditussa merisotaviraston asiakirjassa sanottiin:

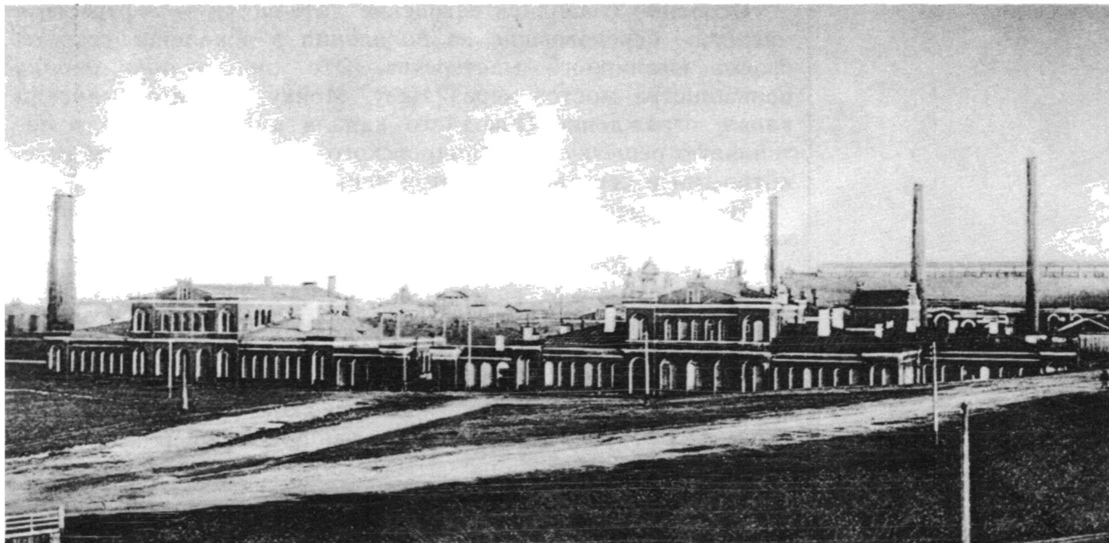
»Olemassaolonsa alkupäivistä tehdasta ovat yhdistäneet laivastoomme kiinteät siteet; viime vuosisadan lopun ja tämän vuosisadan alun taisteluissa alustemme tykistön päävoimana ovat olleet tehtaan tuottamat tykit, joista varsin monet ovat jylisseet maineikkaassa Sinopin taistelussa sekä Sevastopolin ikimuistoisen puolustuksen aikana.»

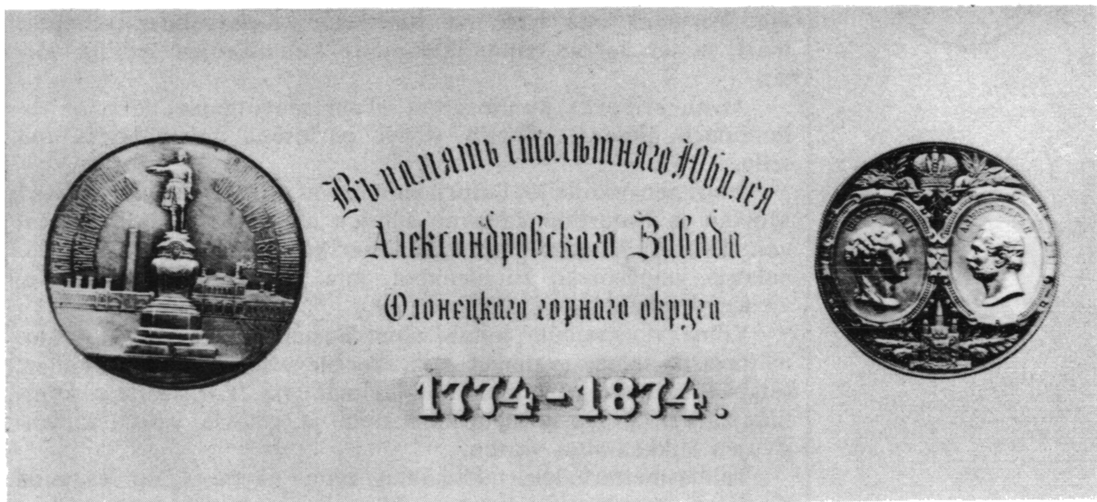
Vuonna 1873, juhlittaessa tehtaan perustamisen satavuotispäivää, Petroskoihin pystytettiin Pietari Suuren patsas. Kaupungin perustajan pronssinen patsas valettiin kuuluisan kuvanveistäjän, akateemikko I. N. Schroederin mallin mukaan. Alunperin tämä P. K. Klodtin oppilaan luomus seisoi Pyöröaukiolla, joka sai tuolloin Pietarinaukion nimen. Nykyään entistettynä patsas seisoo kaupungin satamassa.

Aleksanterintehtaalla työskenteli tosi taitureita. Niinpä 1700-luvun lopulla petroskoilaiset alansa mestarit valmistivat muutaman aikaansa nähden harvinaisen höyrykoneen. Yksi näistä ko-

Корпуса Александровского завода

Aleksanterintehtaan rakennuksia

Памятная медаль, выпущенная в честь столетнего юбилея завода

Tehtaan satavuotispäiväksi lyöty muistomitali

На Александровском заводе работали мастера своего дела. В конце XVIII века, например, петрозаводские умельцы изготовили несколько редких для того времени паровых машин. Одна из них была установлена на Воицком руднике, где добывали золото и медь. С уверенностью, что работа будет выполнена тщательнейшим образом и на самом высоком уровне, Императорский Монетный двор неоднократно заказывал заводу машины для чеканки золотой монеты.

Особенно славились заводские литейщики — «фурмовые мастера», передававшие из поколения в поколение секреты своего ювелирного мастерства. Это они отлили перила большинства мостов через Неву, Мойку и Екатерининский канал, ограждение Обводного канала в Кронштадте и затейливую решетку Александровского дворца в Царском селе, которыми и сегодня любуются ленинградцы.

Немало декоративных скульптур, бюстов писателей, полководцев и государственных деятелей, фигурных подсвечников, изящных дамских браслетов, массивных ножей для разрезания книг и различных других изделий отлили на заводе в прошлом веке, когда сократились срочные военные заказы.

Образцы этой продукции можно увидеть в экспозиции Государственного краеведческого музея Карельской АССР, расположенного в здании бывшей заводской церкви.

---

neista toimi Voitski-kaivoksessa, mistä louhittiin kuparia ja kultaa. Varmana että tulos on moitteeton, Keisarillinen rahapaja tilasi monet kerrat tehtaalta koneita kultarahojen lyöntiä varten.

Aivan erikoista kuuluisuutta olivat saavuttaneet tehtaan valumestarit, joiden työtaito siirtyi perintönä miespolvelta toiselle.

Juuri petroskoilaiset taiturit valmistivat suurimman osan Nevan, Moikan ja Katariinankanavan siltojen kaiteista, Obvodnyi-kanavan kaiteet Kronstadtiin sekä Tsarskoje Selon Aleksanterinpalatsia ympäröivän koristeaidan, jota leningradilaiset ihailevat vielä nykyäänkin.

Viime vuosisadalla jolloin sotatilausten määrä supistui huomattavasti, tehdas valmisti mm. koristeveistoksia, kirjailijoiden, sotapäälliköiden ja valtiomiesten rintakuvia, koristeellisia kynttilänjalkoja, siroja naistenrannekkeita ja jykeviä veitsiä kirjansivujen leikkaamista varten.

Tehdasmestareiden taidokkaan työn näytteitä on esitteillä Karjalan kotiseutumuseossa, joka toimii entisen tehdaskirkon suojissa.

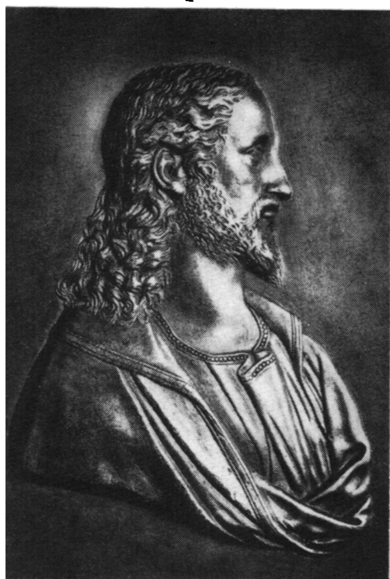
Petroskoi oli paitsi kuvernementin johtava teollisuuskaupunki. Sitä pidettiin myös kulttuurin, valistuksen ja väestön terveydenhoidon keskuksena.

Vuoden 1897 väenlaskussa todettiin, että yli puolet kaupungin väestöstä eli 52,2% oli lukutaitoista. Itsessään kuvernementissa luku- ja kirjoitustaitoisten määrä oli kahta kertaa pienempi:

Несколько лет в принудительном порядке у рабочих Александровского завода отчисляли из заработка деньги на постройку заводской церкви. Сейчас в здании расположился краеведческий музей

Muutaman vuoden ajan Aleksanterintehtaan työläisiltä perittiin tilistä varoja tämän kirkon rakentamiseen. Nykyään rakennuksessa toimii kotiseutumuseo

Великолепным художественным литьем прославили себя мастера Александровского завода

Aleksanterintehtaan mestarit olivat tunnettuja korkeatasoisista taidevalutuotteistaan

Петрозаводск был не только главным промышленным городом губернии, но считался также центром культуры, просвещения и медицинского обслуживания населения.

В переписи 1897 году зафиксировано, что более половины горожан — 52,2 процента — владеют грамотой. В губернии количество умевших читать и писать было наполовину меньше — 25,3 процента. В городе выходила газета «Олонецкие губернские ведомости», которая долгое время была единственным в Карелии периодическим печатным изданием.

С 1809 года работал театр — вначале любительский, впоследствии профессиональный. На год раньше было открыто первое в крае среднее учебное заведение — гимназия. В ее стенах учились будущий академик Ф. Ф. Фортунатов, поэт В. Г. Бенедиктов, художник В. Д. Поленов. Рядом с мужской гимназией в 1870 году появилась женская. Действовали духовная семинария, приходское училище, фельдшерская школа и постоянные учительские курсы, на базе которых позднее создали учительскую семинарию и ремесленное училище, поставлявшее квалифицированные рабочие кадры для Александровского завода.

В городе существовали общественная библиотека, небольшой краеведческий музей, аптека и три больницы.

С таким набором культурных, учебных и медицинских учреждений Петрозаводск встретил начало XX века.

Но ни библиотека, ни театр не владели так умами городских чиновников, как «клубы», «заседания» которых

25,3. Kaupungissa ilmestyvä sanomalehti »Aunuksen kuvernementin tiedonantoja» oli pitkään Karjalan ainoa periodinen julkaisu.

Vuodesta 1809 kaupungissa toimi teatteri, aluksi harrastelijaja myöhemmin ammattiteatteri. Vuonna 1808 avattiin seudun ensimmäinen keskiasteen oppilaitos, kymnaasi. Petroskoin kymnaasissa ovat mm. opiskelleet sellaiset kuuluisuudet kuin akateemikko F. F. Fortunatov, runoilija V. G. Benediktov ja maalari V. D. Polenov. Poikakymnaasin rinnalle avattiin 1870 tyttökymnaasi. Toimivat myös pappisseminaari ja sunnuntaikoulu.

Mainittujen lisäksi kaupungissa toimi kätilökoulu, vakituiset opettajainkurssit, joiden pohjalta perustettiin myöhemmin opettajaseminaari, sekä Aleksanterintehdasta varten ammattitaitoista työvoimaa kouluttanut ammattikoulu.

Kaupungissa toimivat yleinen kirjasto, pienoinen kotiseutumuseo, apteekki ja kolme sairaalaa.

Tällaisin kulttuuri-, sivistys- ja terveydenhoitoeväin Petroskoi otti vastaan 1900-luvun.

Kaupungin virkamiesten henkistä elämää eivät kuitenkaan hallinneet niinkään kirjasto tai teatteri kuin päivittäinen käynti kauppahallin »klubeissa». »Istuntoja» pidettiin tavallisesti iltateen jälkeen. Virkaeron saaneet tai eläkeikää lähentelevät virkamiehet kokoontuivat johonkin kauppahallin rikkaimmista myymälöistä

Тихо, размеренно текла жизнь в провинциальном городке. На снимке — улица Соборная

Syrjäisen pikkukaupungin elämä on hiljaista ja uneliasta. Kuvassa: Tuomiokirkonkatu

На пороге нынешнего столетия был заложен бульвар, который верноподданные чиновники назвали Левашовским — в честь губернатора. Ныне это бульвар Карла Либкнехта и Розы Люксембург

Vuosisatamme kynnyksellä kaupunkiin istutettiin bulevardi, jolle kuuliaiset virkamiehet antoivat kuvernöörin kunniaksi nimen Levaševin bulevardi. Nykyään se kantaa Karl Liebknechtin ja Rosa Luxemburgin nimeä

проходили ежедневно в лавках гостиного ряда. Отправлялись на них обыкновенно после вечернего чая. Чиновники в отставке или приближающиеся к этому состоянию собирались в солидном магазине и беседовали в основном о наградах, предполагаемых изменениях по службе, явлениях и заботах делового мира. Хозяин магазина держал себя с достоинством и тоже не прочь был иногда поделиться мыслями о том, что «нам все англичане портят».

Рядом с магазином — невзрачная лавчонка. Здесь и состав членов «клуба» помельче и речи иные. Обсуждают в основном проделки провинциальных финансовых акул, с полным, конечно же, знанием предмета.

А через несколько лавок разместился «клуб», в котором разговоры крайне легкомысленные, но зато молодые люди тут получают все интересующие их сведения.

Встречались и смешанные «клубы», не имеющие своего лица, в которых обсуждались самые разные вопросы, не выходящие, однако, за пределы упомянутых.

«Заседания в гостином ряду» были в городе самым обычным явлением и пользовались такой же популярностью, как и игра в карты «по маленькой».

Летом в Петрозаводске нередко гастролировали артисты. То приедет труппа лихих наездников-вольтижеров и, чтобы привлечь внимание публики, объявит первое представление в пользу инвалидов. То объявится «проездом с французской выставки на Кивач» эквилибрист-канатоходец, натянет

---

keskustellakseen tulevista kunniamerkeistä, oletetuista virkasiirroista, yleensä liikemaailman huolista ja tapahtumista. Myymälän isäntä käyttäytyi varsin arvokkaasti ja saattoi pistää väliin hänkin ajatuksen siitä, että »kaikki vastoinkäymiset ovat englantilaisten syytä».

Loistomyymälän vieressä saattoi kyyhöttää vaatimaton kauparähjä, koju. Sen kantakävijöinä olivat toisenlaiset miehet, erilaiset olivat myös heidän puheensa. Keskustelu liikkui pääasiallisesti paikkakunnan rahapösöjen juonissa, ja aihe luonnollisesti tunnettiin pikkuseikkoja myöten.

Jonkin matkan päässä oli koolla vielä yksi »klubi». Sen jäseninä olevat nuoretmiehet osoittivat keskusteluissaan ylenpalttista kevytmielisyyttä, ja silti he ammensivat näistä »kokouksista» kaiken kaipaamansa tiedon.

Tapasi myös »sekaklubeja», joilta puuttuivat »omat kasvonsa». Niissä saatettiin pohtia mitä erilaisimpia kysymyksiä murtamatta silti yleisen aihepiirin kehää.

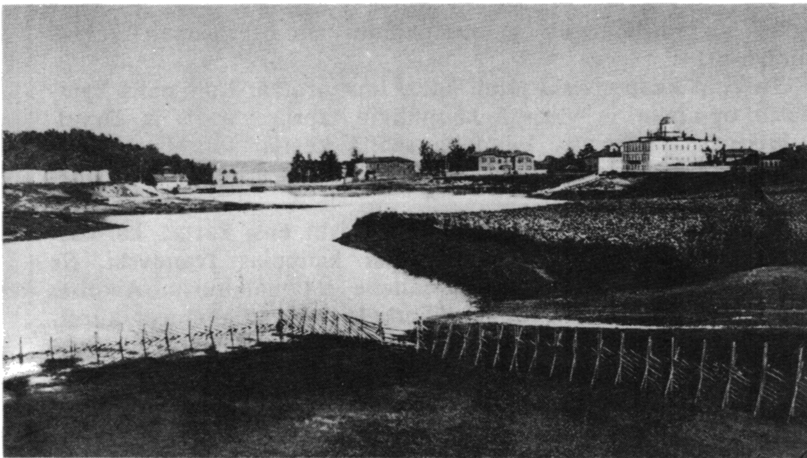
Kuvatunluonteiset »kauppahalli-istunnot» kuuluivat kaupungin jokapäiväiseen elämään ja olivat yhtä paljon suosiossa kuin kortinpeluu.

Kesäisin kaupungissa kävi vierailevia taiteilijoita. Jonain päivänä saattoi ilmestyä ryhmä taitoratsastajia, jotka houkutellakseen yleisöä ilmoittivat antavansa ensimmäisen esityksen invalidien hyväksi. Väliin taas kaupunkiin eksyi »matkalla ranskalaisesta näyttelystä Kivatšulle» joku nuorallatanssija, joka pingotti

Гостиный двор

Kauppahalli

Разлив реки Лососинки. На заднем плане видны здание гидроэлектростанции, плотина, двухклассное городское училище и епархиальное женское училище

Lohijoki tulvii. Taka-alalla näkyvät sähköaseman rakennus, pato, kaksiluokkainen kaupunginopisto sekä tyttökoulu

через улицу проволоку и пляшет на ней, обутый в плетеные из бересты легкие корзинки.

Зимой для развлечения горожан расчищались два катка: на Лососинке — для гимназистов и прочей ребятни и на озере — общественный. Если мороз был не очень сильным, катались под вальсы и марши, исполняемые духовым оркестром местного батальона.

В 1891 году петрозаводчане впервые увидели карусель, которую выписал купец Ивановский. Установлена она была вначале на катке близ общественной пристани. Взрослые скептически отнеслись к этой новинке и, несмотря на приглашения зазывал, не спешили садиться ни на коня, ни в коляску — опасались что выпадут при вращении. Позднее карусель перенесли на Сенную площадь. Катались на ней в основном ничего не боящиеся зарецкие сорванцы. «Выручит ли купец хотя бы стоимость этого устройства для народного увеселения?» — насмешливо спрашивала губернская газета.

...Каков был город, таковы были и забавы горожан.

Новости технической мысли доходили до Петрозаводска с большим опозданием. Первые телефонные аппараты в городе установили в 1896 году, они соединили квартиру губернатора с канцелярией. В том же году прибывший из Вытегры «посол прогресса» продемонстрировал удивленным слушателям звукозаписывающий аппарат Эдиссона — графофон.

---

kadun yli rautalangan ja tasapainoili siinä jalassaan kevyet tuohivasut.

Talvisin kaupungissa toimi kaksi luistinrataa: Lohijoella kymnaasin oppilaita ja yleensä kaupungin lapsia varten ja järvellä julkinen luistinrata. Leudolla säällä kävijät luistelivat siellä valssien ja marssien tahdissa paikallisen varuskunnan torviorkesterin soittaessa.

Vuonna 1891 petroskoilaiset tutustuivat ensi kertaa karuselliin, jonka oli tuottanut kaupunkiin kauppias Ivanovski. Se asennettiin aluksi luistinradalle lähelle satamalaituria. Aikuiset suhtautuivat uutuuteen varsin skeptisesti eivätkä pitäneet kiirettä tutustumisella. Putoamisen pelko oli voimakkaampi kuin henkilökunnan äänekkäät houkuttelut ja tarjoukset istuutua mielensä mukaan hevosen selkään tai vaunuihin. Myöhemmin karuselli siirrettiin Sennaja- (Heinä-) aukiolle, missä sen pääasiallisiksi käyttäjiksi osoittautuivat Zarekan huimapäiset poikaviikarit.

»Mahtaisiko kauppias palauttaa vaikkapa mokoman huvilaitteen hinnan?» tiedusteli pilkallisesti kuvernementin sanomalehti.

...Millainen kaupunki, sellaiset myös asukkaiden huvit.

Teknillisen ajattelun saavutukset tavoittivat Petroskoin aina suuresti myöhästyneinä. Ensimmäiset puhelimet ilmestyivät kaupunkiin 1896 yhdistäen kuvernöörin asunnon hänen virastoonsa. Samana vuonna Vytegrasta saapunut »edistyksen lähet-

Сенной рынок, где нередко выступали заезжие артисты и раешники. Сейчас на этом месте сквер

Heinätori jossa usein esiintyivät kaupunkiin tulleet näyttelijät ja viihdyttäjät. Nykyään paikalla on puistikko

Торговая гавань. Так она выглядела и в 30-е годы нашего столетия

Kauppasatama. Tällaiselta se näytti myös 1930-luvulla

В июне следующего года в одном из зданий, которые вы видите на снимке вверху, состоялась первая техническая выставка. На ней представили свои графические и слесарные работы учащиеся ремесленного училища. В большинстве своем это были экспонаты, демонстрировавшие успехи ребят по овладению ремеслом. Но встречались здесь и различные поделки, изготовление которых не входило в учебную программу: модель наковальни со всем кузнечным инструментом, оригинальные стальные подсвечники, лобзики, топорики. Три дня работала выставка. За это время ее посетило свыше трехсот человек.

На снимке внизу — городская пристань. В начале 80-х годов прошлого столетия именно к ней ошвартовался пароход с установленным на носу прожектором, и петрозаводчане впервые увидели электрический свет. Даже десять лет спустя это достижение техники пользовалось необыкновенным успехом, и вечерами у освещенных судов собирались толпы любопытных. Своя же электростанция у города появилась лишь в 1911 году.

1911 год был ознаменован появлением еще одного чуда техники — кино, «живыми картинами», как его тогда называли. Поначалу в качестве городского кинозала использовался самый обычный сарай, что стоял рядом с пожарным депо. Затем в гостином дворе открыли «электро-театр» с пышным названием «Ренессанс». Несколько позднее появились еще два кинематографа: «Сатурн» — в здании бывшей

---

tiläs» esitteli ihastuneille kuulijoille Edisonin äänentallennuslaitteen, gramofonin.

Seuraavan vuoden kesäkuussa yhdessä yläkuvan rakennuksista pidettiin ensimmäinen teknillinen näyttely. Siinä oli näytteillä ammattiopiston oppilaiden graafisia ja viilaustöitä.

Enimmäkseen näyttelyesineet kertoivat siitä, miten menestyksellisesti oppilaat omaksuvat ammattinsa salaisuuksia. Niiden joukossa oli tosin sellaisiakin tuotteita, joiden valmistus ei kuulunut opetusohjelmaan, kuten alasimen pienoismalli siihen kuuluvine sepänvälineineen, teräksisiä kynttilänjalkoja, kuviosahoja ja kirveitä.

Näyttely oli avoinna kolme päivää ja siihen kävi tutustumassa yli kolmesataa henkeä.

Alakuvassa näette kaupungin sataman. 1880-luvun alussa sen laituriin laski alus, jonka kokassa oli valonheitin. Silloin petroskoilaiset näkivät ensi kertaa sähkövalon. Tätä tekniikan saavutusta ihailtiin innokkaasti vielä kymmenenkin vuoden päästä ja illoin valaistujen alusten ympärille kokoontui joukko uteliaita.

Oman sähköaseman kaupunki sai vasta 1911.

Vuoden 1911 tuottamiin teknisiin ihmeisiin kuului myös elokuva eli »elävät kuvat». Aluksi elokuvateatterina palveli aivan tavallinen paloaseman läheisyydessä ollut liiteri. Ajan oloon kaupungissa alkoi toimia »sähköteatteri», jolla oli prameileva nimi

Слева на снимке — Петрозаводское городское училище, справа — техническое училище

Vasemmalla on Petroskoin kaupunginopisto ja oikealla tekninen opisto

Всегда многолюдно было на общественной пристани

Matkustajalaiturilla tungeksi aina väkeä

гауптвахты и «Триумф». Киноленты, конечно же, немые демонстрировались под аккомпанемент пианистов-импровизаторов.

...С началом первой мировой войны балтийские и черноморские порты оказались под угрозой блокады. Царское правительство для обеспечения постоянной транспортной связи со своими союзниками в спешном порядке приступило к строительству Мурманской железной дороги, разговоры о необходимости которой шли последние двадцать лет.

Путь прокладывался руками военнопленных и был открыт в небывало короткий срок — менее чем за два года. Он в буквальном смысле пролег по человеческим костям — умерших, а таковых были сотни, закапывали тут же в отсыпаемый откос.

В январе 1916 года железнодорожное сообщение связало Петрозаводск со станцией Званка (Волхов), в конце того же года — с Мурманском. В революционном 1917 году через наш город уже регулярно шли поезда.

Посетивший Петрозаводск в начале нынешнего столетия М. М. Пришвин так описал свои впечатления: «...мне почему-то казалось, что чистенький городок не живет, а тихо дремлет... В нем всегда тихо, и было бы нехорошо, если бы на берегу такого красивого озера, между холмами, что-нибудь сгущенное человеческое шумело и коптело. Городок дремлет в тишине, и только время от времени что-то тя-

---

Renessanssi. Aikaa myöten kaupunki hankki vielä kaksi elokuvateatteria: entisen päävartion rakennuksessa toimivan Saturnuksen sekä Triumfin. Elokuvia — se oli luonnollisesti mykän elokuvan aikaa — esitettiin improvisoivien pianistien säestyksellä.

...Ensimmäisen maailmansodan puhjettua Itämeren ja Mustanmeren satamia uhkasi saarto. Turvatakseen keskeytyksettömän liikenneyhteyden liittolaisiinsa tsaarihallitus ryhtyi kiireisesti rakentamaan Muurmannin rataa, jonka tarpeellisuudesta oli puhuttu jo parinkymmenen vuoden ajan.

Rataa rakensivat sotavangit ja se valmistui varsin lyhyessä ajassa, vajaassa kahdessa vuodessa. Muurmannin rata rakennettiin kirjaimellisesti ihmisluiden varaan: kuolleet, ja heitä oli satoja, kuopattiin suoraan päällyssoran alle.

Tammikuussa 1916 rautatie yhdisti Pietarin Zvanka-asemaan (Olhavaan) ja saman vuoden lopulla Murmanskiin. Vallankumouksen puhjettua 1917 Petroskoin läpi kulki vakituinen rautatieliikenne.

Vuosisadan alussa Petroskoissa käynyt Mihail Prišvin kuvasi vaikutelmiaan seuraavasti: »...Minusta tuntui jostain syystä, että tämä siisti pikkukaupunki ei elä, vaan torkkuu. Kaupungissa on kauttaaltaan hiljaista, ja tuntuisi jopa sopimattomalta, jos näin kauniin järven rannassa, näiden kumpujen keskellä jokin savuaisi tai pauhaisi. Kaupunki torkkuu täyden hiljaisuuden vallitessa ja vain silloin tällöin kaupungin keskustassa olevasta

Здание театра «Триумф»

Triumf-teatterin rakennus

Неказисто выглядел старый железнодорожный вокзал Петрозаводска. Около него обычно дежурили извозчики, готовые отвезти приехавших пассажиров в город

Petroskoin rautatieasema oli surkeannäköinen. Sen tienoilla oli tavallisesti »vahdissa» vossikkoja, jotka kuljettivat matkustajat kaupunkiin

жело звякнет, стукнет или загудит снизу из котловинки в середине города. И вот этот-то звук чего-то упавшего железного в котловинке, очевидно на Александровском пушечно-снарядном заводе, и объясняет теперь при воспоминании весь смысл городка... Говорят, что дела на заводе очень плохи, и только нерешительностью правительства прекратить невыгодное дело объясняется его еще до сих пор теплеющая жизнь. Так что завод этот вполне невинный и нисколько не нарушает картины общего безмятежного спокойствия».

Мог ли предположить Михаил Михайлович, что очень скоро от этой провинциальной дрёмы не останется и следа. А будут — маёвки, митинги, манифестации, встречи и проводы политических ссыльных «Марсельезой», стрельба в демонстрантов на тюремной площади и — революция, триумфальное шествие Советской власти.

Петрозаводская группа РСДРП сформировалась в 1906 году. Ее организаторами стали потомственные рабочие Александровского завода Н. Т. Григорьев и В. А. Егоров, студент А. А. Копяткевич, учительница Г. С. Тушовская, наборщик типографии Л. Л. Яблонский. Символично, что свое первое собрание группы состоялось в местечке Проба, где всегда испытывалось новое оружие. Именно там было решено провести в городе первую первомайскую демонстрацию. Закончилась она столкновением с полицией. В рапорте, поданном на имя губернатора, полицмейстер особо отметил,

---

laaksosta kuuluu jokin raskas humahdus, tömähdys tai hurina. Nyt jälkeenpäin juuri tuo raudan putoamisen ääni laaksosta, todennäköisesti Aleksanterin tykkitehtaalta, selittää koko kaupungin olemassaolon tarkoituksen... Sanovat asioiden tehtaassa olevan huonossa jamassa, ja siinä vielä kytevä elämä selittyy vain hallituksen empivyydestä, jonka vuoksi se ei lakkauta tuota kannattamatonta laitosta. Joten tehdas ei mitenkään riko yleisen uneliaan rauhallisuuden kuvaa.»

Prišvin tuskin saattoi olettaa, että hyvin kohta tästä provinssimaisesta uneliaisuudesta ei ole jäljellä mitään. Ja että sen korvaavat vappujuhlat, joukkokokoukset, kulkueet sekä valtiollisia vankeja vastaanotettaessa tai saatettaessa kajahteleva Marseljeesi niin kuin mielenosoittajien ampumisetkin vankila-aukiolla ja viimein neuvostovallan voittoon johtava vallankumous.

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Petroskoin jaosto muodostui 1906. Sen perustivat Aleksanterintehtaan työläiset N. T. Grigorjev ja V. A. Jegorov, opiskelija A. A. Kopjatkevitš, opettaja G. S. Tušovskaja sekä kirjapainon latoja L. L. Jablonski. Symboolista on, että tuo ryhmä kokoontui ensimmäisen kerran Proba (Koe) -nimisellä paikalla, missä tavallisesti oli kokeiltu uusia aseita. Juuri siellä syntyi päätös ensimmäisestä vappukulkueesta. Kulkue päättyi yhteenottoon poliisin kanssa. Kuvernöörin nimelle jättämässään raportissa poliisimestari tähdensi erityisesti sitä, että poliisien työläisiltä riistämään punaiseen lippuun oli kirjoitettu liidulla: »Alas itsevaltius! Eläköön vapaus!»

что на красном знамени, которое удалось отобрать у рабочих, имелась сделанная мелом надпись «Долой самодержавие, да здравствует свобода!»

Впереди были еще долгие годы борьбы, прежде чем этот лозунг стал реальностью.

Советскую власть в Олонецкой губернии большевики провозгласили в ночь с 4 на 5 января 1918 года. Затем пришлось ее с оружием в руках отстаивать.

8 июня 1920 года — памятная дата в жизни нашей республики. В этот день на заседании ВЦИК РСФСР был принят Декрет о создании Карельской Трудовой Коммуны — автономной национальной области в составе Российской Федерации. Петрозаводск стал столицей Советской Карелии.

За годы первых пятилеток значительно увеличился промышленный потенциал города. Петрозаводск стремительно набирал индустриальную мощь. Выросли новые предприятия, одни местного, другие общесоюзного значения.

Осуществление планов дальнейшего мирного строительства прервала Великая Отечественная война. 2 октября 1941 года наши части были вынуждены оставить город.

Когда 29 июня 1944 года Москва салютовала освобожденной столице Карелии двадцатью четырьмя залпами из трехсот двадцати орудий, то города не было — он лежал в руинах. На огромном пустыре, который лишь на географических картах обозначал населенный пункт, предстояло

Tunnuksesta tuli tosi vasta monen monien taisteluvuosien jälkeen.

Aunuksen kuvernementissa bolševikit julistivat neuvostovallan pystytetyksi tammikuun 4. ja 5. päivän välisenä yönä 1918. Myöhemmin he joutuivat puolustamaan sitä ase kädessä.

Kesäkuun kahdeksas on Karjalassa merkkipäivä: vuonna 1920 sinä päivänä Venäjän Federaation toimeenpanevan keskuskomitean istunnossa hyväksyttiin asetus Karjalan työkansan kommuunin perustamisesta. Petroskoista tuli Neuvosto-Karjalan pääkaupunki.

Ensimmäisten viisivuotiskausien aikana kaupungin teollisuus kehittyi huomattavasti. Siitä oli hyvää vauhtia tulossa teollisuusjätti. Paikkakunnalle rakennettiin yhä uusia tuotantolaitoksia, sekä paikallisen että valtakunnallisen merkityksen omaavia.

Rauhanomaisen rakennustyön keskeytti sota. Vuoden 1941 lokakuun 2. päivänä neuvostojoukot perääntyivät kaupungista.

Kun sitten 29. kesäkuuta 1944 Moskova ampui kolmellasadalla kahdellakymmenellä tykillä kaksikymmentäneljä laukausta Karjalan pääkaupungin vapauttamisen kunniaksi, kaupunkia ei itse asiassa ollut olemassa: se oli raunioina. Valtavalle autiolle, joka vain maantieteellisissä kartoissa osoitti asutusta, oli jälleen rakennettava asuintalot ja koulut, raivattava kadut ja pystytettävä tuotantolaitokset.

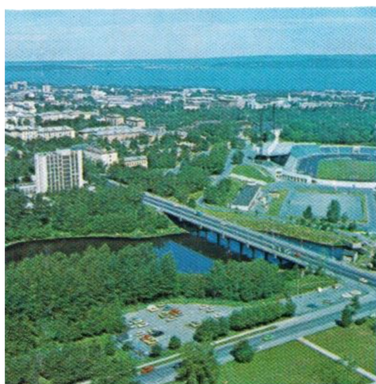
вновь строить дома и школы, прокладывать улицы, поднимать корпуса предприятий.

За те сорок с лишним лет, что мы живем под мирным небом, Петрозаводск не только возродился, но и значительно вырос. Сейчас он протянулся по берегу Онего более чем на двадцать километров. Появились новые жилые районы, дома культуры и кинотеатры, научно-исследовательские институты, вузы, техникумы, мощные заводы и фабрики. Город по праву считается крупнейшим индустриальным, научным и культурным центром на Северо-Западе страны.

Sitten viime sodan rauhan oloissa elettyjen yli neljänkymmenen vuoden aikana Petroskoi on paitsi parantanut haavansa myös kasvanut huomattavasti. Se myötäilee nykyään Äänisen rantaa yli kahdenkymmenen kilometrin pituudelta. Kaupunkiin on rakennettu uusia asumalähiöitä, kulttuuritaloja ja elokuvateattereita, korkeakouluja, teknillisiä oppilaitoksia ja tehtaita. Petroskoita pidetään oikeutetusti maan luoteisvyöhykkeen suurimpana teollisuus-, tiede- ja kulttuurikeskuksena.

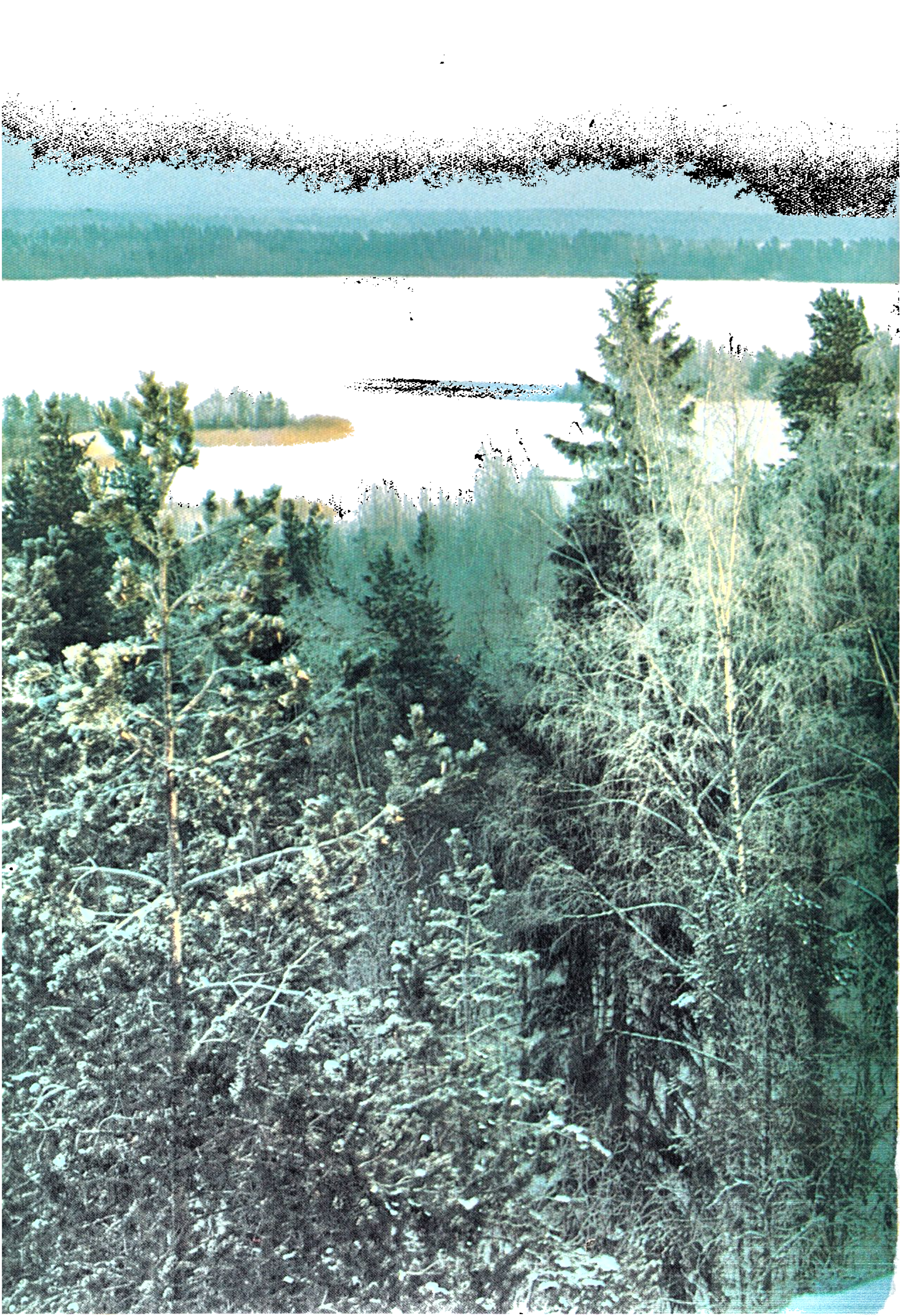
ДЕНЬ СЕГОДНЯШНИЙ

NYKYPÄIVÄÄ

Всех, кто приезжает в столицу Карелии водным путем, встречает на берегу бронзовый Петр I. Основатель города изображен в парадном военном мундире, при шпаге. Правой рукой он указывает на устье реки Лососинки, где в 1703 году был заложен пушечно-литейный завод, давший жизнь и имя Петрозаводску. Памятник отлит в Петербурге на заводе А. Моранда по модели известного скульптора академика И. Н. Шредера. Пьедестал высечен из сортавальского гранита по проекту архитектора академика И. А. Монигетти.

Kaikkia Petroskoihin vesitse saapuvia on rannalla vastassa pronssinen Pietari Suuri. Kuvanveistäjä on esittänyt kaupungin perustajan paraatipuvussa, miekka kädessä. Oikealla kädellä tsaari osoittaa Lohijoen suistoa, mihin perustettiin 1703 rautavalimo ja tykkitehdas, josta sai alun myös kaupunki. Muistopatsas on valettu Pietarissa A. Morandin tehtaassa kuuluisan kuvanveistäjän akateemikko I. N. Schroederin mallin mukaan. Patsaan jalusta on hakattu Sortavalan marmorista arkkitehdin akateemikko I. A. Monigettin luonnoksen mukaan.

Памятник был заложен в центре города на Круглой площади 30 мая 1872 года, в день когда отмечалось 200-летие со дня рождения Петра I. Открытие состоялось на следующий год, 29 июня 1873 года, в 100-летний юбилей Александровского завода.

В советское время статуя Петра I первоначально была перенесена в сквер близ Государственного краеведческого музея Карельской АССР. В 1978 году, когда город праздновал свое 275-летие, памятник был отреставрирован и установлен на берегу Онежского озера

Patsaan peruskivi laskettiin kaupungin keskustaan Pyöröaukiolle 30. toukokuuta 1872, Pietari Suuren syntymän 200-vuotispäivänä. Patsas paljastettiin 29. kesäkuuta 1873 Aleksanterintehtaan 100-vuotispäivän yhteydessä. Neuvostovallan vuosina patsas siirrettiin aluksi Karjalan kotiseutumuseon edustalle puistikkoon. Vuonna 1978 kaupungin juhliessa 275-vuotispäiväänsä patsas entistettiin ja siirrettiin Äänisen rantaan

Петрозаводские причалы

Petroskoin satamaa

Неподалеку от того места, где когда-то дымили домны Петровского завода, сегодня поднялись этажи комфортабельной гостиницы «Карелия»

Lähellä sitä kohtaa, missä aikoinaan laskivat ilmaan savujaan Pietarin-tehtaan masuunit, kohoaa tänään Karjala-hotellin rakennus

КАРЕЛИЯ

Н.ГАСТЕЛЛО

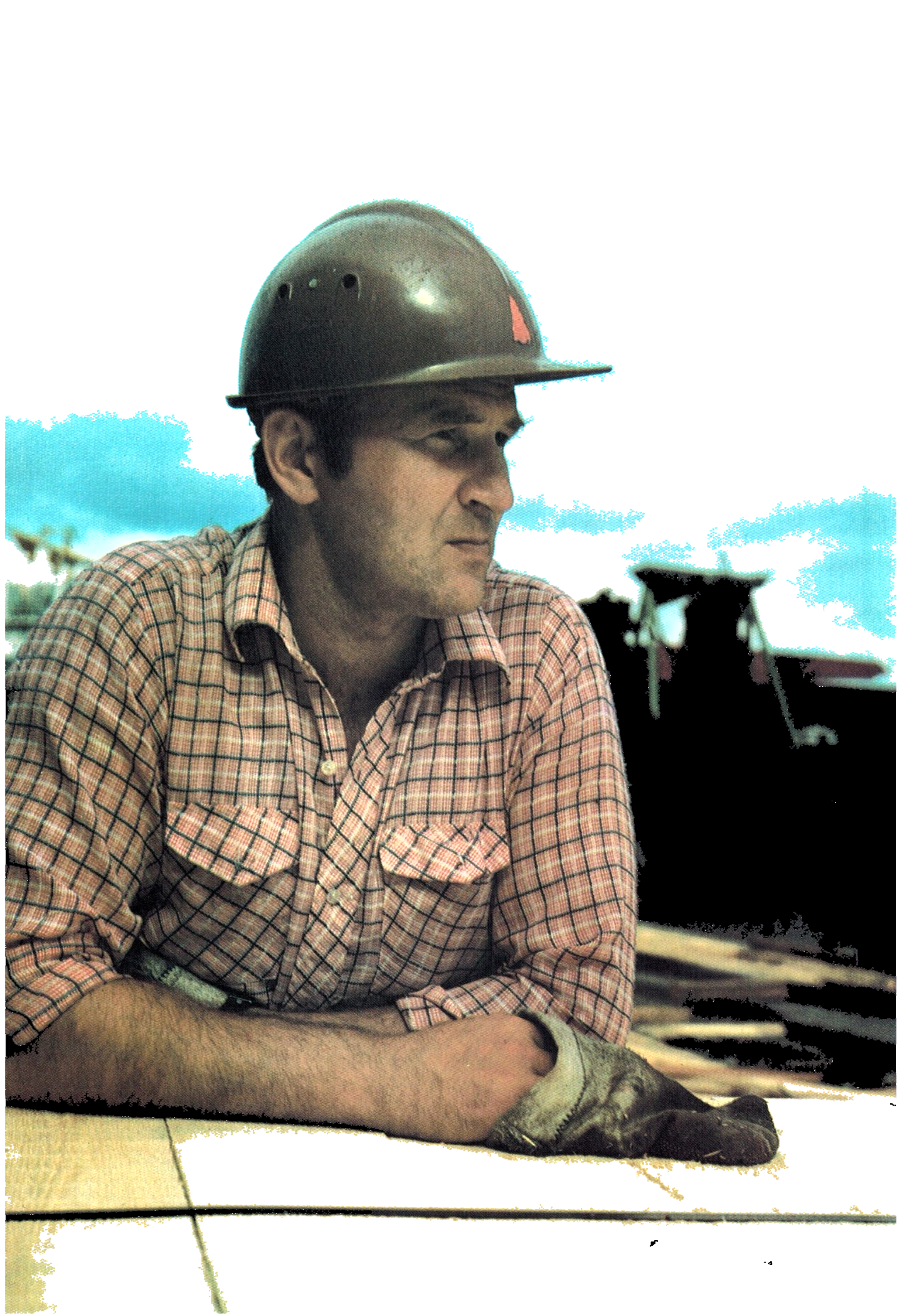

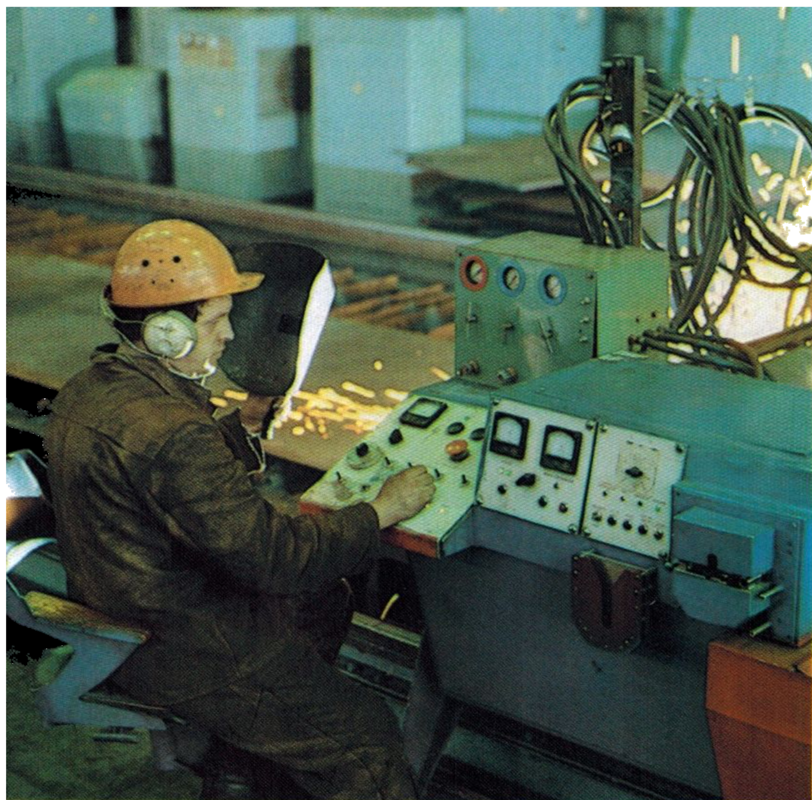
С открытием навигации сотни пассажирских и грузовых судов приходят в Петрозаводск. Удобный «судовой ход Онегом-озером на обе стороны» до сих пор — один из самых эффективных и экономичных

Laivaliikenteen alettua Petroskoihin saapuu vuosittain satoja matkustaja- ja kuljetusaluksia. Mahdollisuus »purjehtia molemmille suunnille» tarjoaa vielä tänäänkin tehokkaimman ja taloudellisimman liikennereitin

В Петрозаводске действуют свыше 50 предприятий, на которых трудятся десятки тысяч рабочих

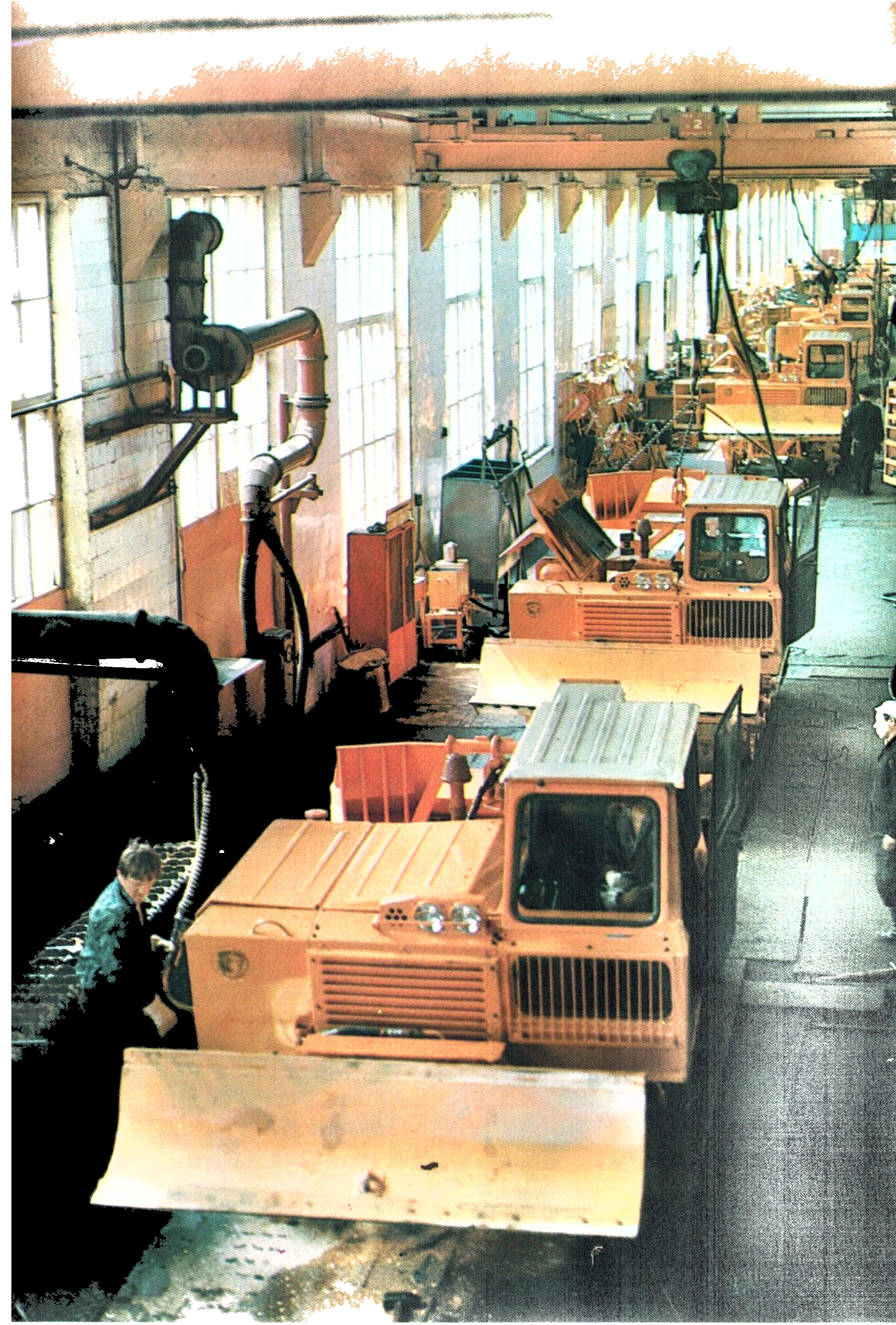
Petroskoissa toimii yli viisikymmentä tuotantolaitosta, joissa työskentelee kymmeniätuhansia työläisiä

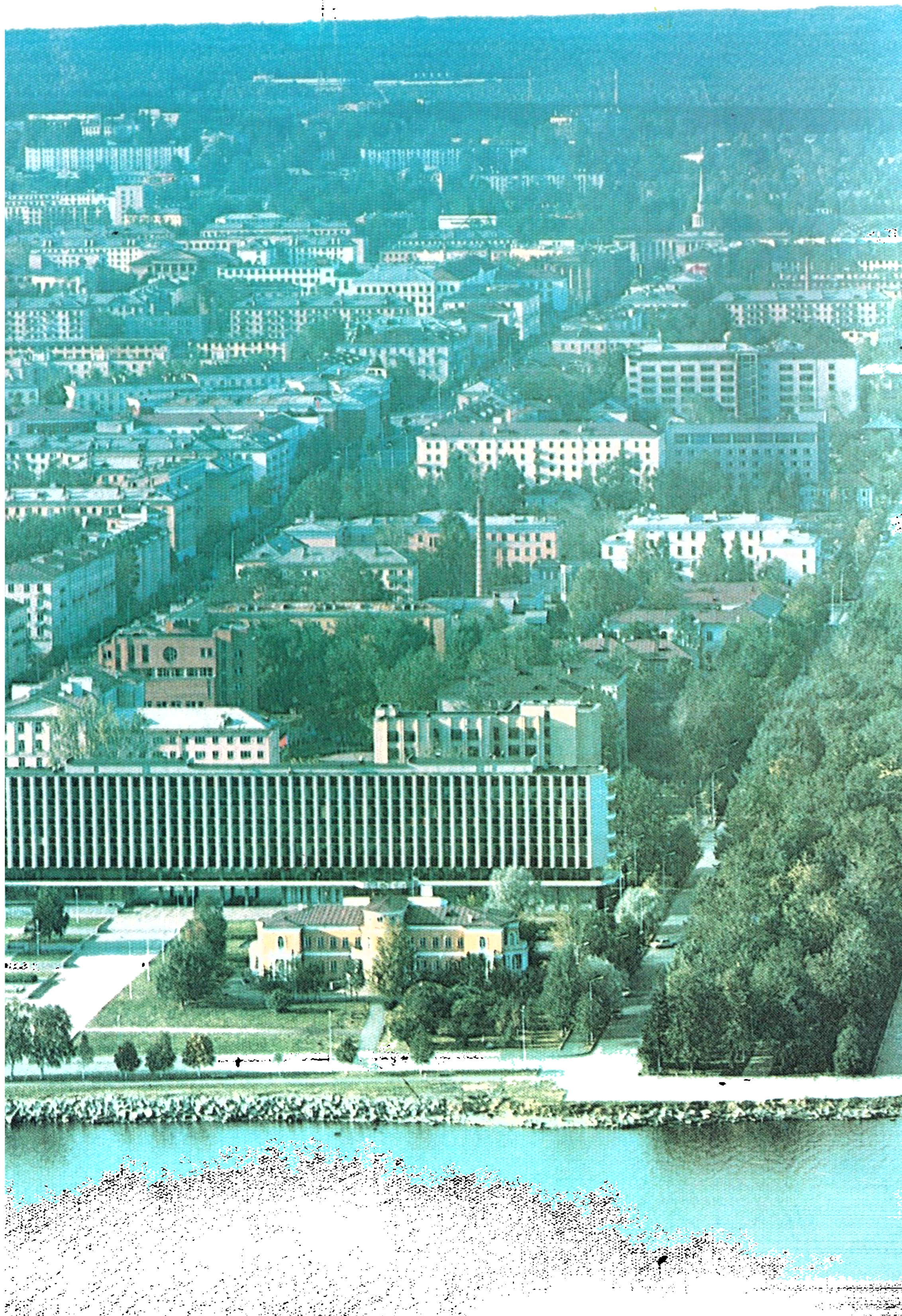
Вырабатываемая в столице Карелии продукция — бумагоделательное оборудование, трактора, пиломатериалы, изделия из слюды; суда и многое другое широко известны как в нашей стране, так и за рубежом

Karjalan pääkaupungissa tuotettavat paperikoneet, juontotraktorit, sahatavara, kiilleliusketuotteet, alukset ym. ovat laajasti tunnettuja sekä maassamme että ulkomailla

2

Шесть каменных зданий на весь город насчитал в 1785 году академик Н. Я. Озерецковский. Взгляните на этот снимок, сделанный с высоты птичьего полета в наши дни, вы увидите лишь единичные деревянные дома

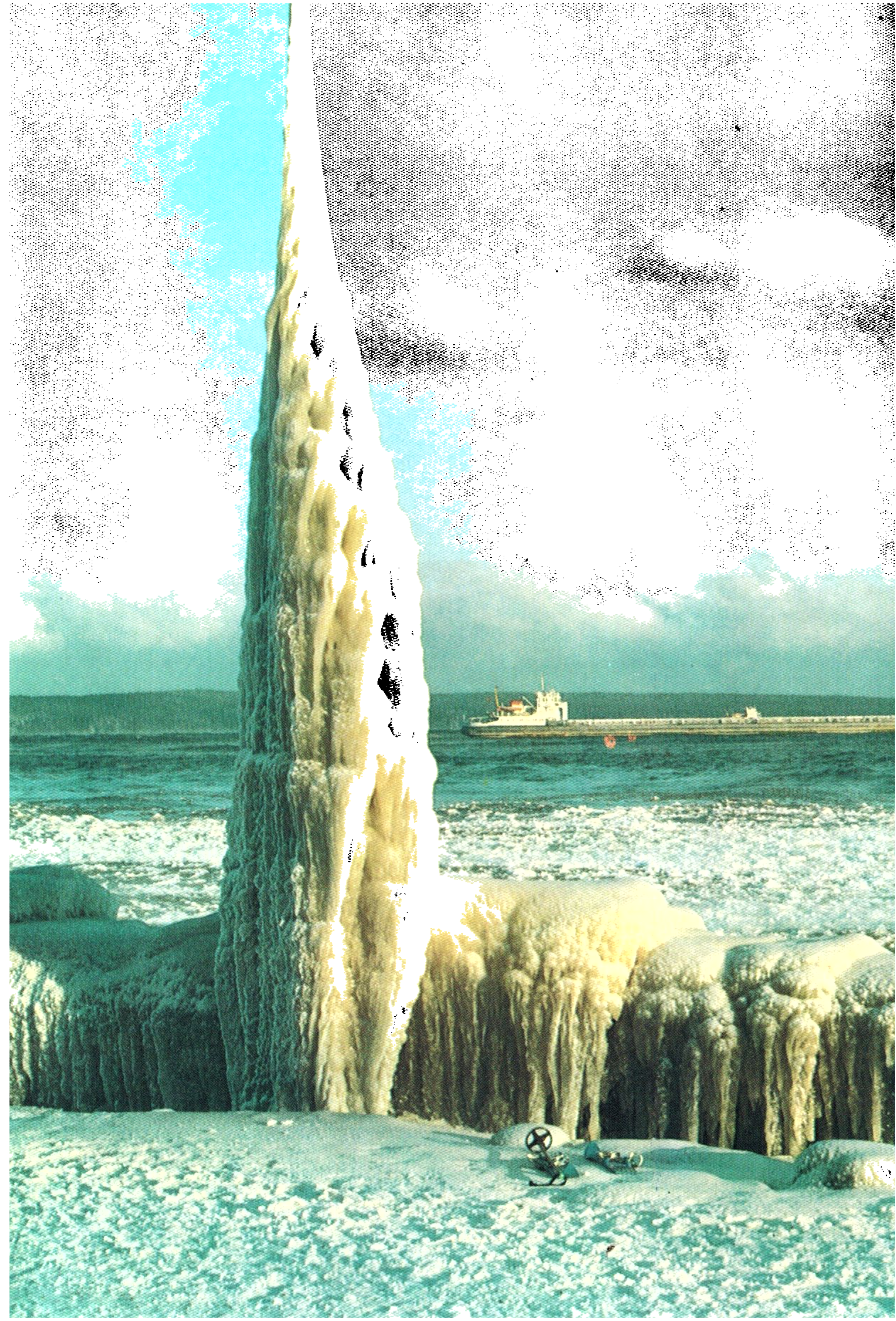
Vuonna 1785 akateemikko N. J. Ozeretskovski laski kaupungissa olevan vain kuusi kivitaloa. Katsokaa tätä linnunperspektiivistä otettua kuvaa ja te näette yksittäisiä puutaloja vain siellä täällä.

Зеркалом края назвал Онежское озеро поэт-декабрист Федор Николаевич Глинка. Город — это ведь не только улицы и дома, знакомый с детства северный говор, приветливые лица людей. Город — еще и берег Онего, плеск его волн летом и заснеженный простор скованной глади зимой. Петрозаводск и Онего — это нерасторжимо, это навсегда

Dekabristirunoilija Feodor Glinka sanoi Äänistä seudun peiliksi. Kaupunkina Petroskoi ei merkitse yksistään katuja ja taloja, lapsuudesta tuttua pohjoista puhetapaa enempää kuin ystävällisiä ihmisiä tai Pietarin ja hänen taistelutovereidensa jättämiä jälkiä, jotka tuntuvat vielä tänäkin päivänä. Petroskoin kuvaan kuuluu myös Ääninen, sen rannat, aaltojen loiske kesäisin ja sen lumiaava talvisin. Petroskoi ja Ääninen kuuluvat erottamattomasti toisiinsa

Петрозаводск — театральный город.
Здание Русского драматического и Музыкального театров построено по проекту архитектора С. Г. Бродского в 1955 году. Лепные фризы и скульптурная группа «Дружба» выполнены по моделям народного художника СССР С. Т. Коненкова

Petroskoi on ollut teatterikaupunki lähes pari vuosisataa.
Kuvassa on Venäläisen draama- ja musiikkiteatteriden rakennus, joka pystytettiin 1955 arkkitehti Savva Brodskin luonnoksen mukaan. Julkisivun koristukset ja veistosryhmä Ystävyys ovat Neuvostoliiton kansantaiteilijan Sergei Konjonkovin käsialaa

Неизменной любовью зрителей пользуется государственный финский драматический театр.

На восточном фасаде театра изображен один из героев «Калевалы» кузнец Илмаринен

Valtion suomalainen draamateatteri nauttii yleisön jatkuvaa suosiota Teatterin itäisessä julkisivussa on kuvattuna seppo Ilmarinen.

СРЕДНЯЯ ШКОЛА
ТРУД
МИР
СВОБОДА

По красным дням календаря на старейшей площади города, носящей сегодня имя Сергея Мироновича Кирова, проходят праздничные демонстрации трудящихся. Они начались первой маевкой 1906 года. «Долой самодержавие!» — было начертано тогда на знамени рабочих. «Мир! Труд! Свобода! Счастье!» — пишем мы на своих транспарантах сегодня

Valtiollisina juhlapäivinä nykyään Sergei Kirovin nimeä kantavalla kaupungin vanhimmalla aukiolla pidetään juhlakulkueita. Ne ovat saaneet alkunsa vuoden 1906 vappujuhlista. Silloin työläisten lipuissa luki: »Alas itsevaltius!» Nykyään meidän lipuissa komeilevat tunnukset: »Rauha, vapaus ja onni!»

Широко известный за пределами Карелии ансамбль «Кантеле» — своеобразная музыкальная визитная карточка города

Kaukana Karjalan ulkopuolella tunnetaan Kantele-yhtye. Se olennoi kaupungin musiikillista kulttuurielämää

В здании бывшей гимназии, где когда-то учился известный художник В. Д. Поленов, сегодня расположился Государственный музей изобразительных искусств Карельской АССР

Karjalan kuvataiteiden museo sijaitsee entisen kymnaasin rakennuksessa, jossa opiskeli aikoinaan tunnettu taidemaalari V. D. Polenov

МИРУ—МИР!
ЖИВОПИСЬ ДРЕВНЕЙ КАРЕЛИИ
РУССКОЕ ИСКУССТВО
СОВЕТСКОЕ ИСКУССТВО

Тысячи документов, фотографий, макетов и подлинных вещей, собранных в Государственном краеведческом музее Карельской АССР, рассказывают об экономике и культуре республики, ее истории и природе

Karjalan kotiseutumuseoon kootut tuhannet asiakirjat, valokuvat, pienoismallit ja historialliset esineet kertovat tasavallan taloudesta ja kulttuurista, sen historiasta ja luonnosta

C. 3.

Образцы литья мастеров Александровского завода

Aleksanterintehtaan valutuotteita

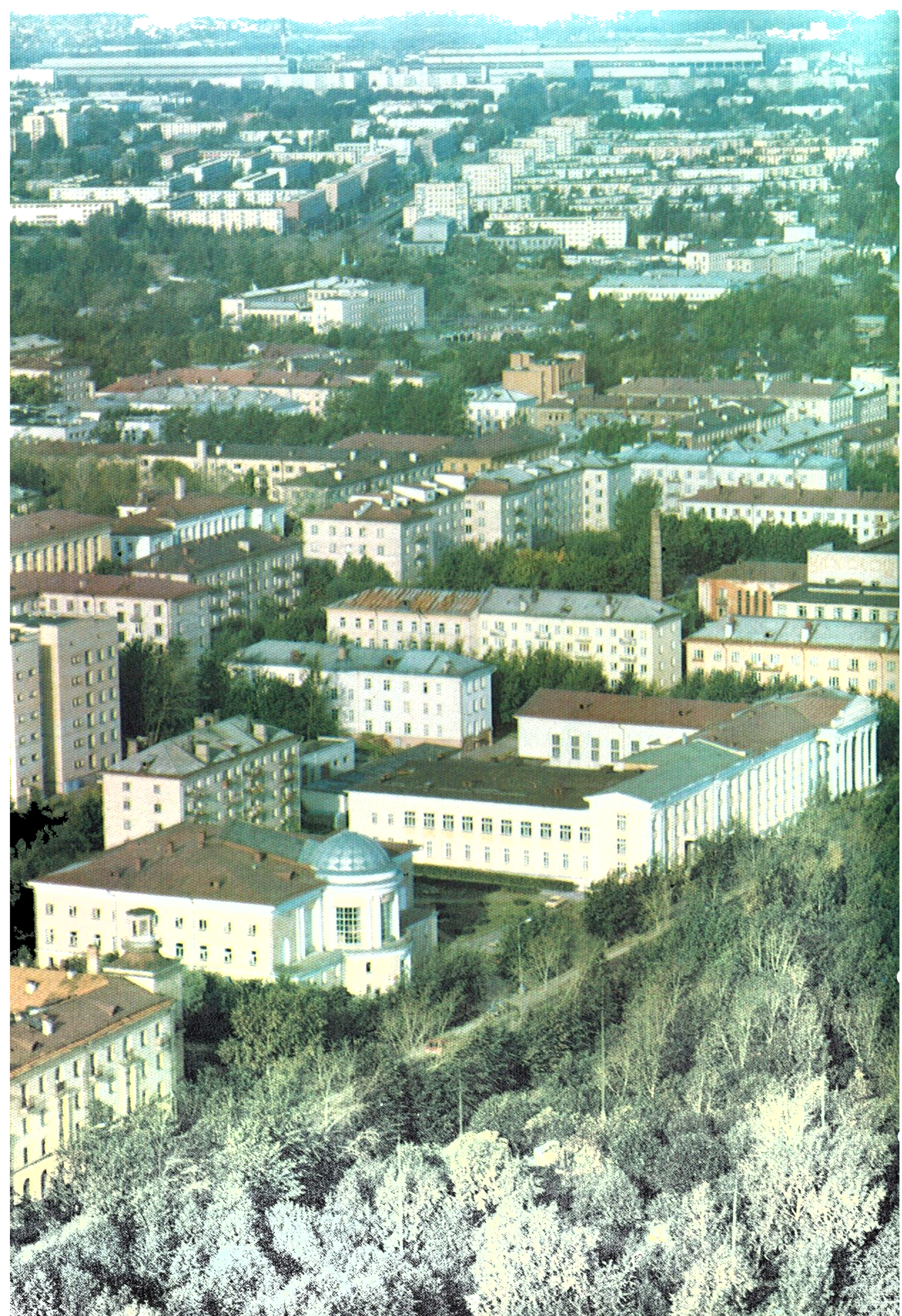
Тихая музыка неброской северной природы

Pohjoisen luonnon vaatimatonta kauneutta

KAHVILA

мороженое

От небольшой общественной библиотеки ведет свою историю Государственная публичная библиотека Карельской АССР. В ее фондах свыше 1 миллиона 670 тысяч печатных изданий

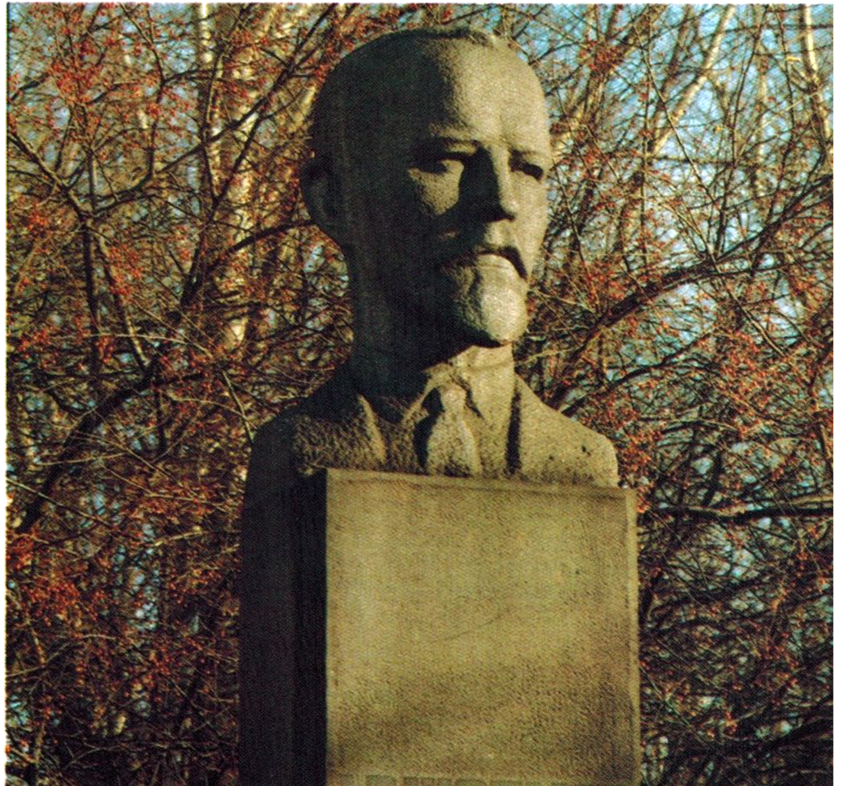

Karjalan yleisen kirjaston historia pääsi alulle vaatimattomasta yleisölainaamosta. Nykyään sen kirjavarat käsittävät yli 1 670 000 painotuotetta

Неподалеку от перекрестка проспекта Карла Маркса и улицы Кирова установлен бюст верного соратника В. И. Ленина, бывшего председателя ЦИКа Карельской АССР А. В. Шотмана (работа скульптора Г. Ф. Ланкинена)

Kirovinkadun alkupäähän on pystytetty Karjalan ASNT:n tpkk:n entisen puheenjohtajan, V. I. Leninin uskollisen työtoverin A. V. Schottmannin patsas (kuvanveistäjä G. F. Lankisen käsialaa)

УНИВЕРМАГ

К. МАРКС
Ф. ЭНГЕЛЬС

Памятник основоположникам научного коммунизма Карлу Марксу и Фридриху Энгельсу отлит из бронзы на Мытищинском заводе художественного литья по модели скульпторов Е. И. Белостокского, Э. М. Фридмана и П. Ф. Осипенко. Он был открыт в 1960 году, когда отмечалось 40-летие образования Карельской Трудовой Коммуны

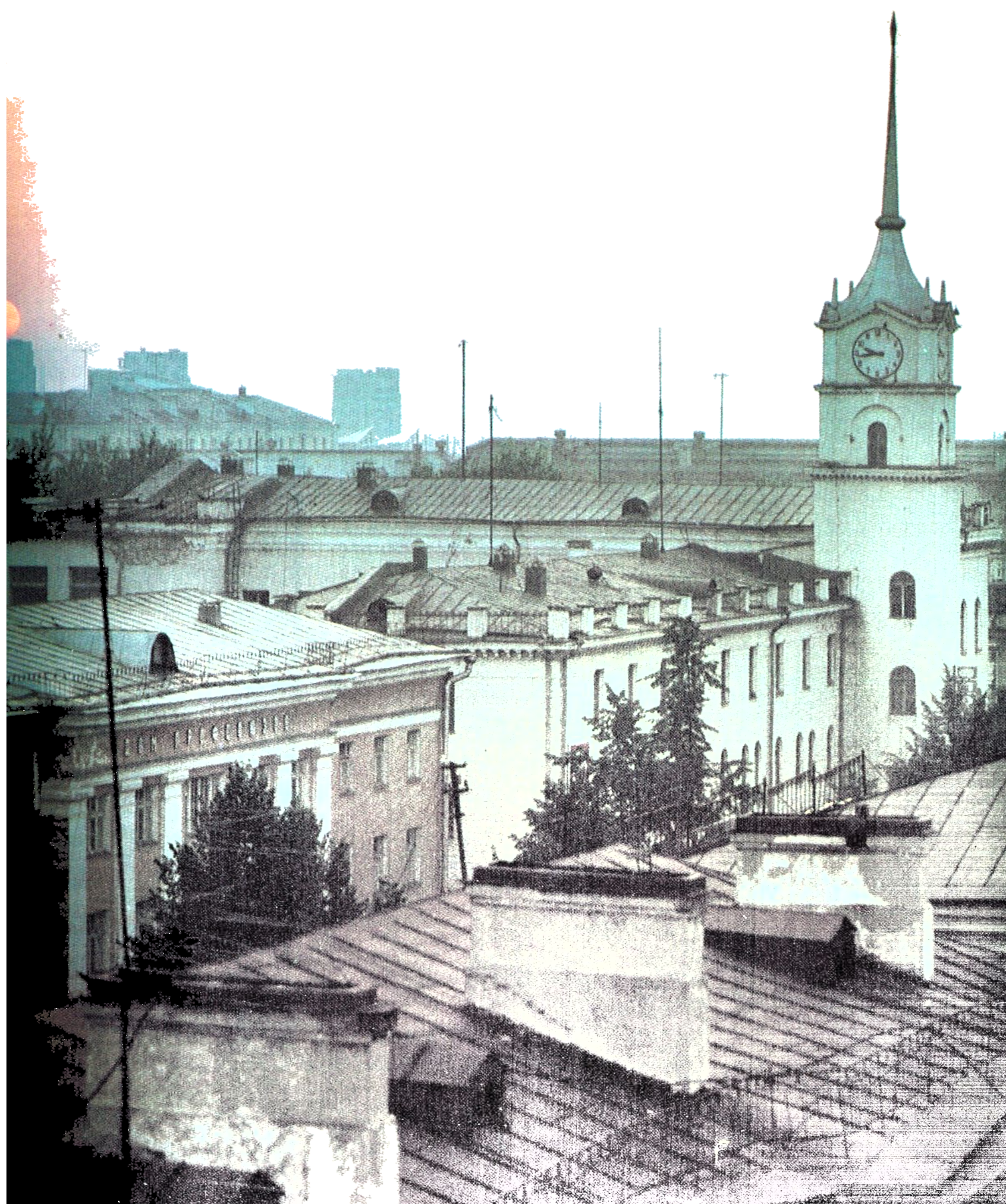
Tieteellisen kommunismin perustanlaskijoiden Karl Marxin ja Friedrich Engelsin pronssinen patsas valettiin Mytištšin taidevalutehtaassa kuvanveistäjien J. I. Belostokskin, E. M. Friedmanin ja P. F. Osipenkon mallin mukaan. Se paljastettiin 1960, Karjalan Työkansan kommuunin 40-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä

ДЕТСКИЙ МИР

Шпиль, венчающий здание главного почтамта,— это та ось, вокруг которой развернулся сегодня центр города

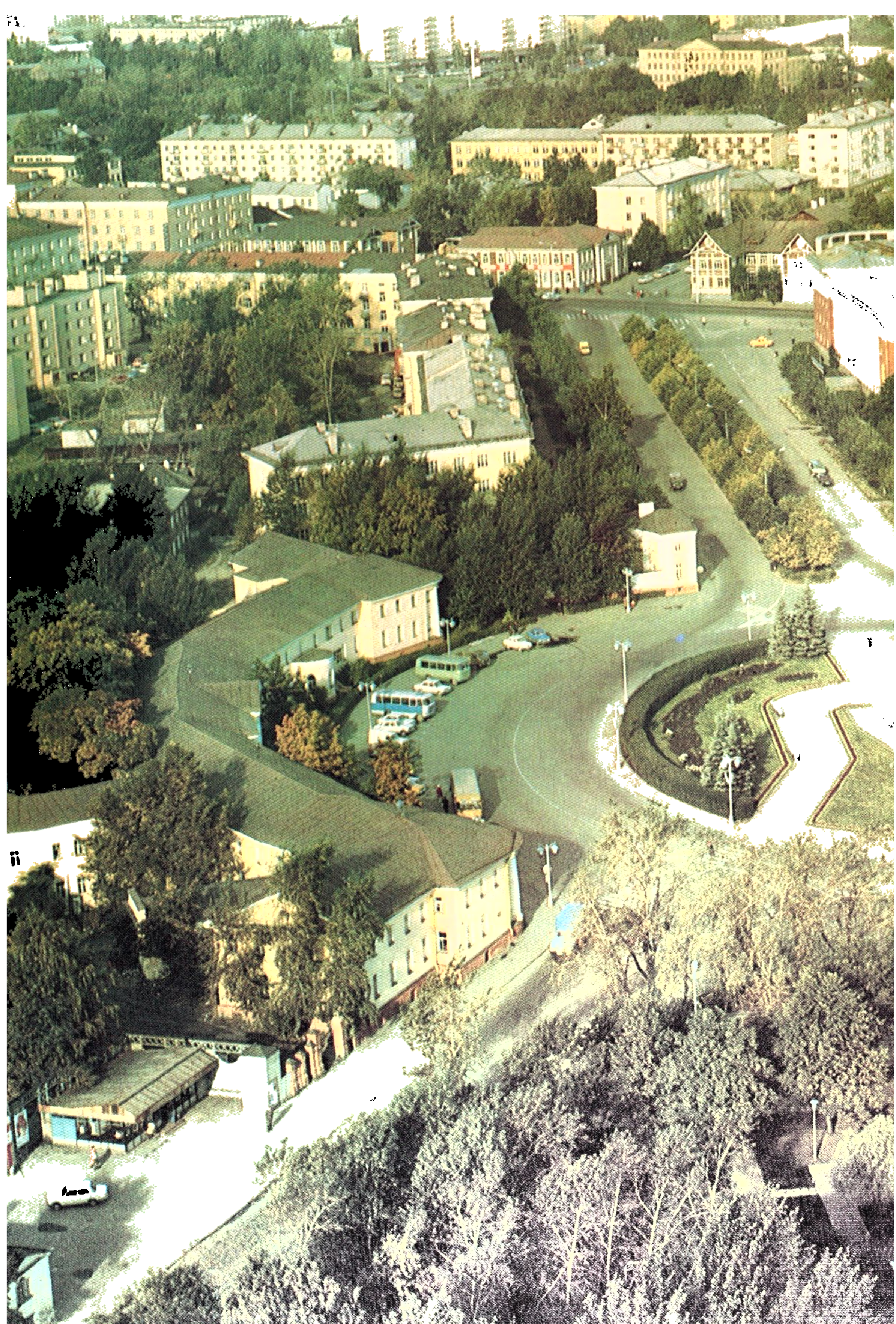
Pääpostikonttorin rakennusta kruunaava neula palvelee omalaatuisena kaupungin keskustan akselina

Петрозаводские этюды

Kaikki tämä
on Petroskoita

Площадь Ленина — сердце города. Установленный здесь памятник вождю пролетарской революции сооружен на народные средства. Вытесанный из карельского гранита по модели народного художника СССР академика М. Г. Манизера, он был открыт в шестнадцатую годовщину Великого Октября — 7 ноября 1933 года

Lenininaukio on kaupungin sydän. Proletaarisen vallankumouksen johtajan patsas on pystytetty kansan keräämillä varoilla. Tämä karjalaisesta graniitista Neuvostoliiton kansantaiteilijan akateemikko M. G. Manizerin mallin mukaan veistetty patsas paljastettiin Lokakuun vallankumouksen 16. vuosijuhlan päivinä, 7. marraskuuta 1933

Центральный вход в бывший губернаторский дом до сих пор охраняют чугунные львы.

На снимке справа: на этом месте когда-то стоял домик Г. Р. Державина

Entisen kuvernöörintalon pääsisäänkäyntiä vartioivat vieläkin valurautaiset leijonat.

Kuvassa oikealla: tässä kohtaa sijaitsi G. R. Deržavinin talo

Не забудется подвиг защитников Родины в годы Великой Отечественной войны.
Галерея Героев Советского Союза — наших земляков.
Памятник славной дочери карельского народа Герою Советского Союза Марии Мелентьевой (работа народного художника РСФСР Л. Ф. Ланкинена).
Вечный Огонь на могиле Неизвестного солдата

Suuren isänmaallisen sodan aikainen maanpuolustajien uroteko yhä elää ihmisten muistissa.
Neuvostoliiton sankarin arvonimen saaneiden maanmiestemme galleria.
Neuvostoliiton sankarin Karjalaisen Maria Melentjevan patsas (Venäjän Federaation kansantaiteilija Leo Lankinen).
Ikuinen tuli Tuntemattoman soturin haudalla

У истока этого проспекта на Советской площади перед зданием исполкома Петрозаводского городского Совета народных депутатов в дни празднования 270-летия Петрозаводска был открыт памятник видному деятелю мирового рабочего движения Отто Вильгельмовичу Куусинену. Авторы проекта скульптуры — заслуженный художник РСФСР Б. Н. Дюжев и архитектор А. А. Заварзин

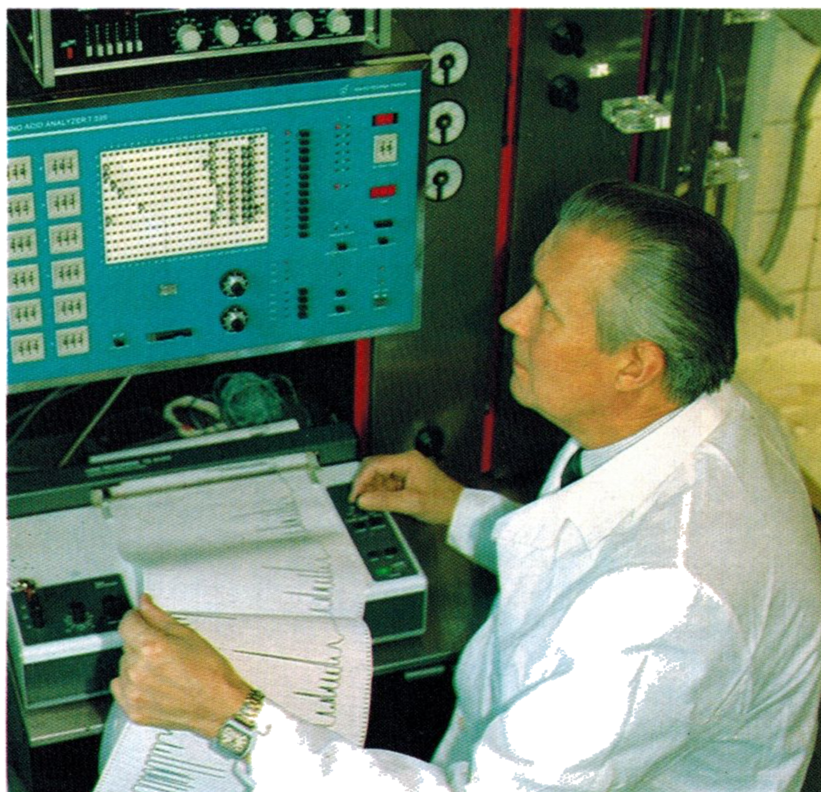
Lenininkatu on Petroskoin pääkatu.
Tämän kadun alkupäähän Neuvostoaukiolle kaupungin toimeenpanevan komitean edustalle pystytettiin Petroskoin 270-vuotispäivinä Otto Wille Kuusisen patsas (Venäjän federaation ansioitunut taiteilija kuvanveistäjä B. N. Djužev ja arkkitehti A. A. Zavarzin)

Один из «домов у Онего» — Карельский филиал АН СССР. Это крупнейший научно-исследовательский центр республики. В его составе действуют четыре института: биологии; геологии; леса; языка, истории и литературы и несколько отделов

Eräs taloista Äänisen rannalla on Neuvostoliiton Tiedeakatemian Karjalan filiaali. Se on tasavallan johtava tieteellinen ja tutkimuskeskus. Sen puitteissa toimii neljä tutkimuslaitosta: biologian, geologian, kielen, historian ja kirjallisuuden sekä metsäinstituutti

Когда Петровская слобода немного отстроилась, появилось в ней и «жилье про проезд» — первая гостиница города. Была она небольшой и в общем-то мало чем отличалась от «номеров» дореволюционного Петрозаводска, которые печально славились своей теснотой и неуютностью. Только в советское время была возведена первая большая гостиница — «Северная». Она расположена на пересечении проспекта Ленина и улицы Фридриха Энгельса

Kun Pietarin tehdastaajama oli hiukan kasvanut, siihen ilmestyi myös matkustajakoti, kaupungin ensimmäinen hotelli. Se oli vaatimaton kooltaan eikä itse asiassa eronnut mitenkään surullisen kuuluisista »vuokrahuoneista», ahtaista ja kolkoista. Vasta neuvostovallan vuosina rakennettiin ensimmäinen iso hotelli, Pohjola. Se seisoo Leninin ja Friedrich Engelsin katujen risteyksessä

КАРЕЛИЯ
102

«Северная»
и ее окружение

Pohjola-hotellin tienoota

Железнодорожный вокзал и площадь имени Гагарина.

Петрозаводский государственный университет имени О. В. Куусинена

Rautatieasema ja Gagarininaukio

O. W. Kuusiselle nimetty valtionyliopisto

Петрозаводский Дворец пионеров носит имя Ю. В. Андропова, который в годы Великой Отечественной войны возглавлял ЦК ЛКСМ Карело-Финской ССР, а после освобождения Петрозаводска был избран на пост секретаря городской партийной организации

Petroskoin pioneeripalatsi kantaa Juri Andropovin nimeä. Sotavuosina Andropov johti Karjalan nuorisoliiton keskuskomiteaa, Petroskoin vapauttamisen jälkeen hänestä tuli kaupungin puoluejärjestön sihteeri

Дети все талантливы, нужно лишь помочь им раскрыть свои способности

Kaikki lapset ovat lahjakkaita, heitä on vain autettava kykyjensä realisoimisessa

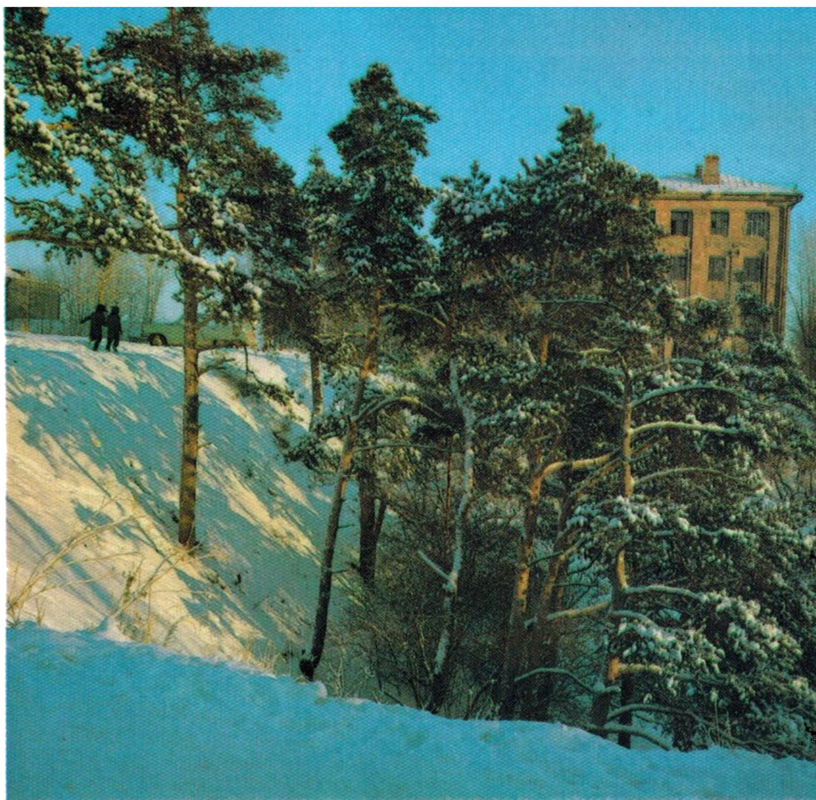

КАЛЕВАЛА
КИНОТЕАТР
КАРЕЛИЯ

Стадион ли привлечет внимание фотографа или новый кинотеатр, Дом бытового обслуживания, школа, жилое здание, как неизменную черту городского пейзажа на снимке всегда увидишь зеленые насаждения. Все эти деревья и кусты посажены петрозаводчанами на субботниках и воскресниках

Kuvasipa kameramies stadionia tai uutta elokuvateatteria, väestönpalvelutaloa, koulua tai asuintaloa, kuvaan kuuluvat ehdottomasti viheralueet. Petroskoilaiset ovat istuttaneet nämä puut ja pensaat talkootöinä

Петрозаводские мотивы

Petroskoi-aiheita

На Старой Кукковке, на Перевалке, в Сулажгоре есть еще немало домов, срубленных по всем правилам старинного плотницкого искусства

Vanhalla Kukonmäellä, Perevalssilla ja Suolusmäellä tapaa vielä useasti taloja, jotka on salvottu tosi kirvesmiestaitoa käyttäen

NORTH

На бывших окраинах в последние годы выросли новые жилые районы, и остроконечными елей ресницами, о которых поется в известной песне, многие петрозаводчане любуются прямо из своих окон

Ребята растут вместе с городом, в котором они родились

Viime vuosina Petroskoin laitamille on kohonnut useita uusia asumalähiöitä ja monen petroskoilaisen ikkunasta näkyy metsä

Lapset kasvavat yhdessä syntymäkaupunkinsa kanssa

С приходом зимы во дворах, в парках и на стадионах открываются десятки хоккейных площадок

...И наконец наступает день, когда весь город, от мала до велика, встает на лыжи. Этот традиционный праздник силы и здоровья называется «Онежские старты». Его лыжные трассы обычно прокладываются по заснеженному льду Петрозаводской губы

Talven tullen pihoissa, puistoissa ja stadioneilla järjestetään kymmeniä jääkiekkokaukaloita

Koittaa sekin päivä, jolloin suksille tuntuu nousseen koko kaupunki. Tätä perinteistä hiihtojuhlaa sanotaan Äänisen kisoiksi. Silloin ladut halkovat Petroskoin lahden aavaa ristiin rastiin

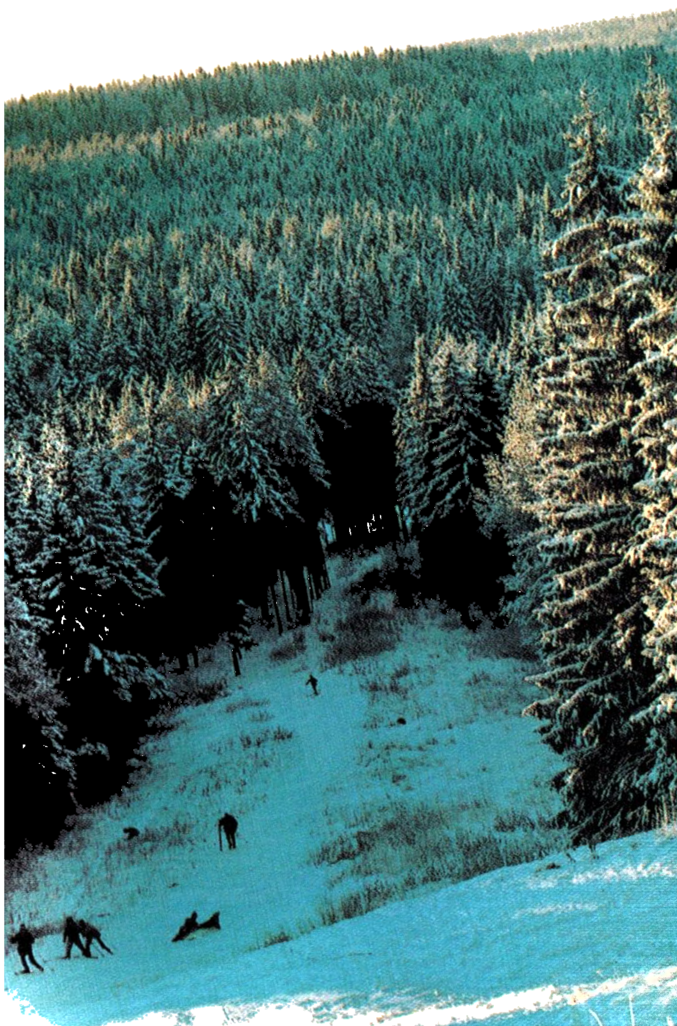

Много радостных дней приносит зима северянам

Talven ilot ovat monituiset

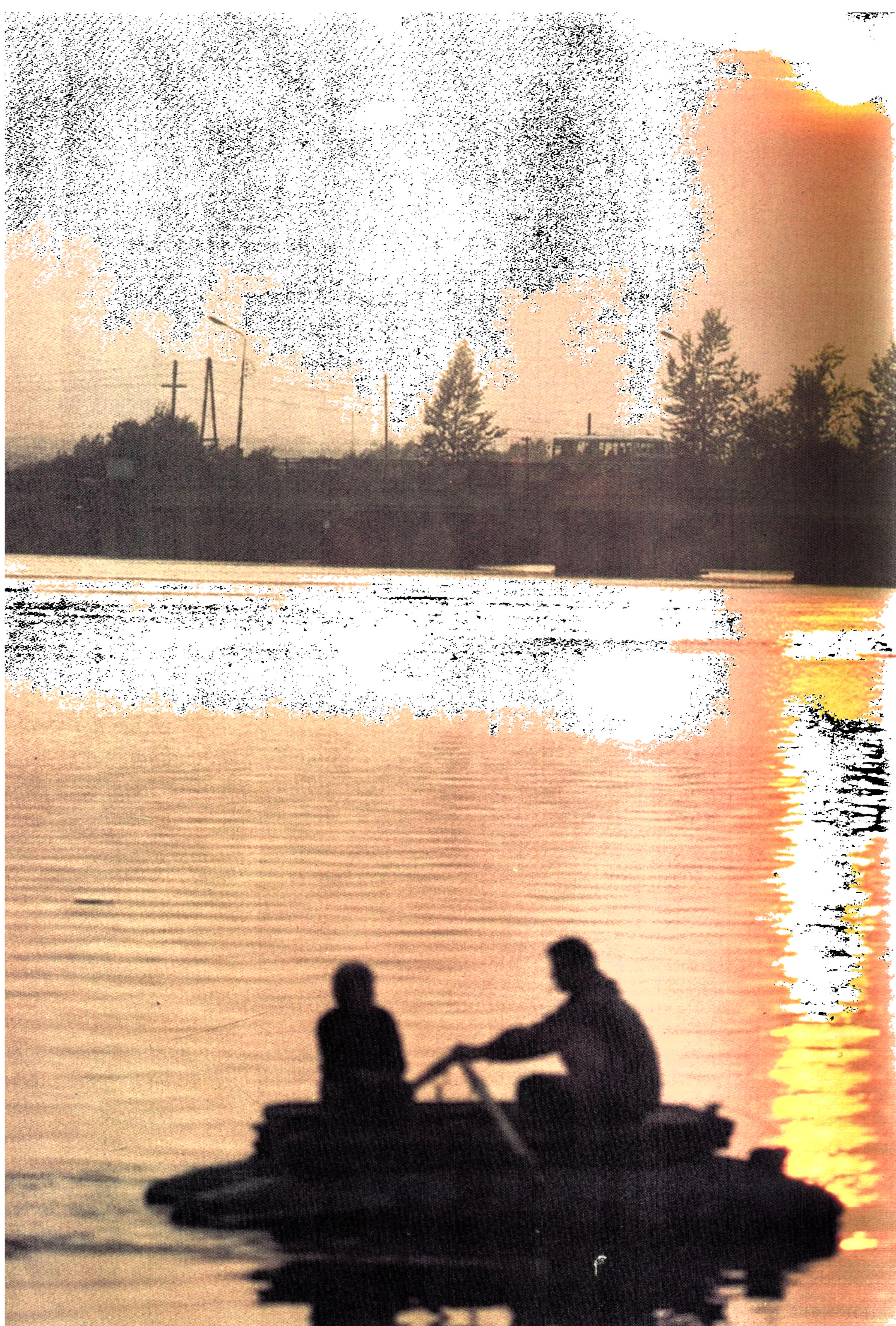

Растает лед — и лыжники передадут эстафету яхтсменам. Распускаются на озерном просторе яркие паруса. Победителей гонки крейсерских яхт ждут призы газеты «Советская Россия»

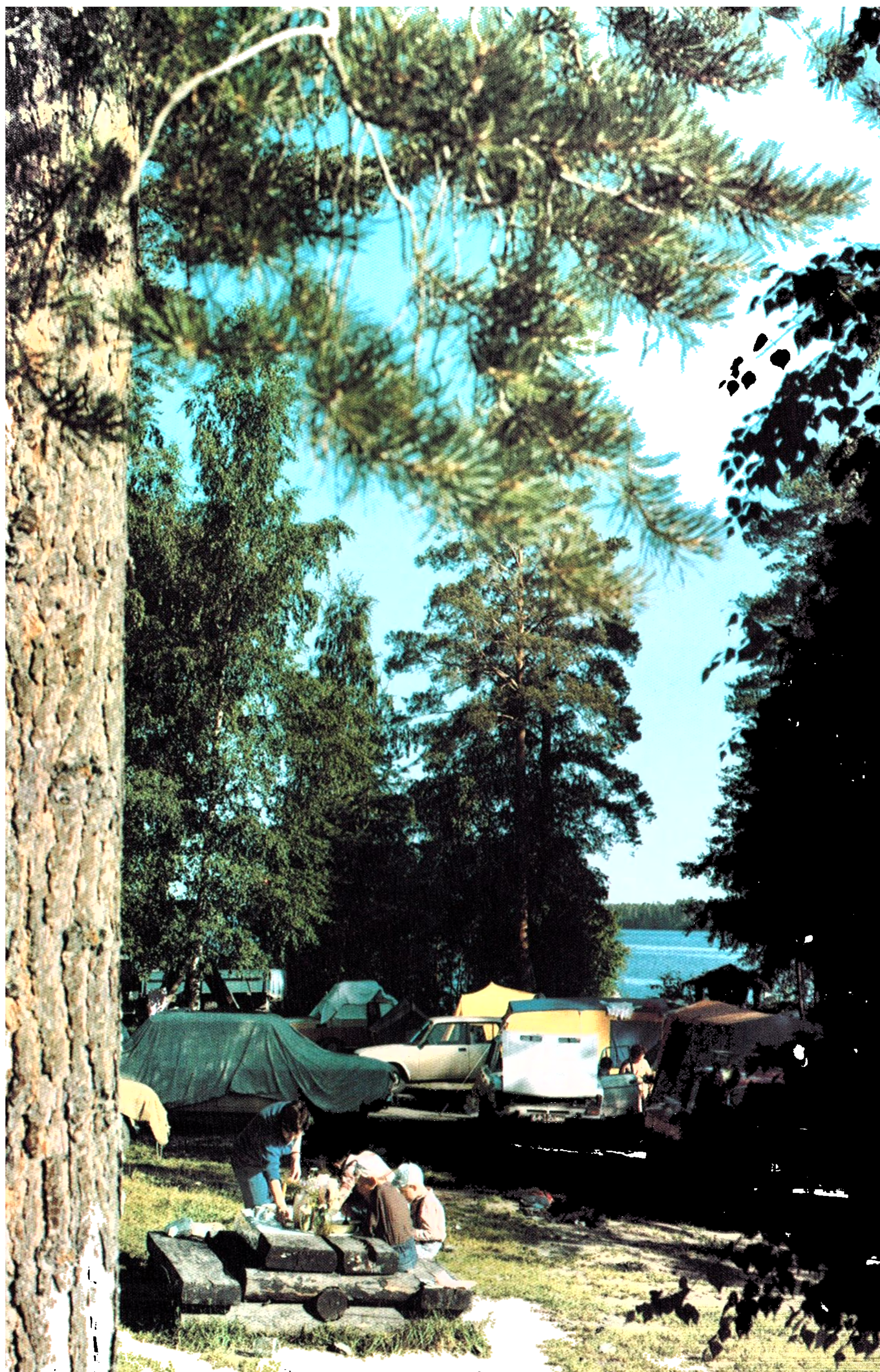
Jää sulaa ja silloin hiihtäjien sijasta lahti on purjehtijoiden käytössä: järven siniaavalla hohtaa purjeita. Kilpailua käydään Sovetskaja Rossija -lehden palkinnosta

Петрозаводчане дорожат каждым днем короткого северного лета. По выходным город заметно пустеет, многие уезжают на дачи, ухаживают за клубникой, кустами смородины и крыжовника, поливают грядки — дел хватает, а народ на севере не ленивый.
На утренних и вечерних зорьках неплохо ловится рыба. На редкой реке или озере не увидишь плывущей лодки

Petroskoilaiset koettavat käyttää hyväkseen pohjolan lyhyen kesän jokaista päivää. Viikonloppuisin kaupunki tyhjenee huomattavalta osin. Monet matkustavat kesämökeilleen. Työtä siellä riittää ja pohjoinen kansamme on tunnettua ahkeruudestaan. Taloustöiden ohella maalla ollessa sopii käydä aamuin illoin kalassa. Harva se joki tai järvi, jonka pinnalla ei kellu vene

В окрестностях Петрозаводска встречаются небольшие песчаные пляжи. В солнечные дни они никогда не пустуют

Petroskoin lähistöllä on useita hiekkarantoja. Aurinkoisina päivinä ne vilisevät kansaa

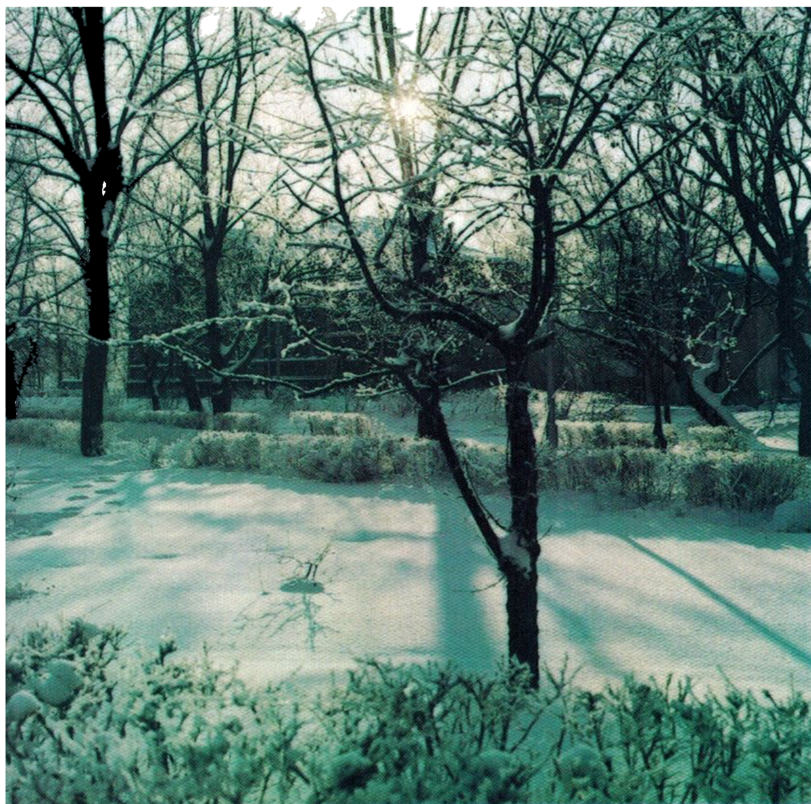

Наступает осень, и вместе с ней приходит «тихая охота брать грибы»

Koittaa syksy ja sen myötä sieniaika

А там и зима. Укрывается льдом Лососинка. Мороз, снег, тишина. Пора вставать на лыжи!

Taas on talvi. Lohijoki peittyy jäähän. Kauttaaltaan on vain pakkasta, lunta ja hiljaisuutta. On aika nousta suksille

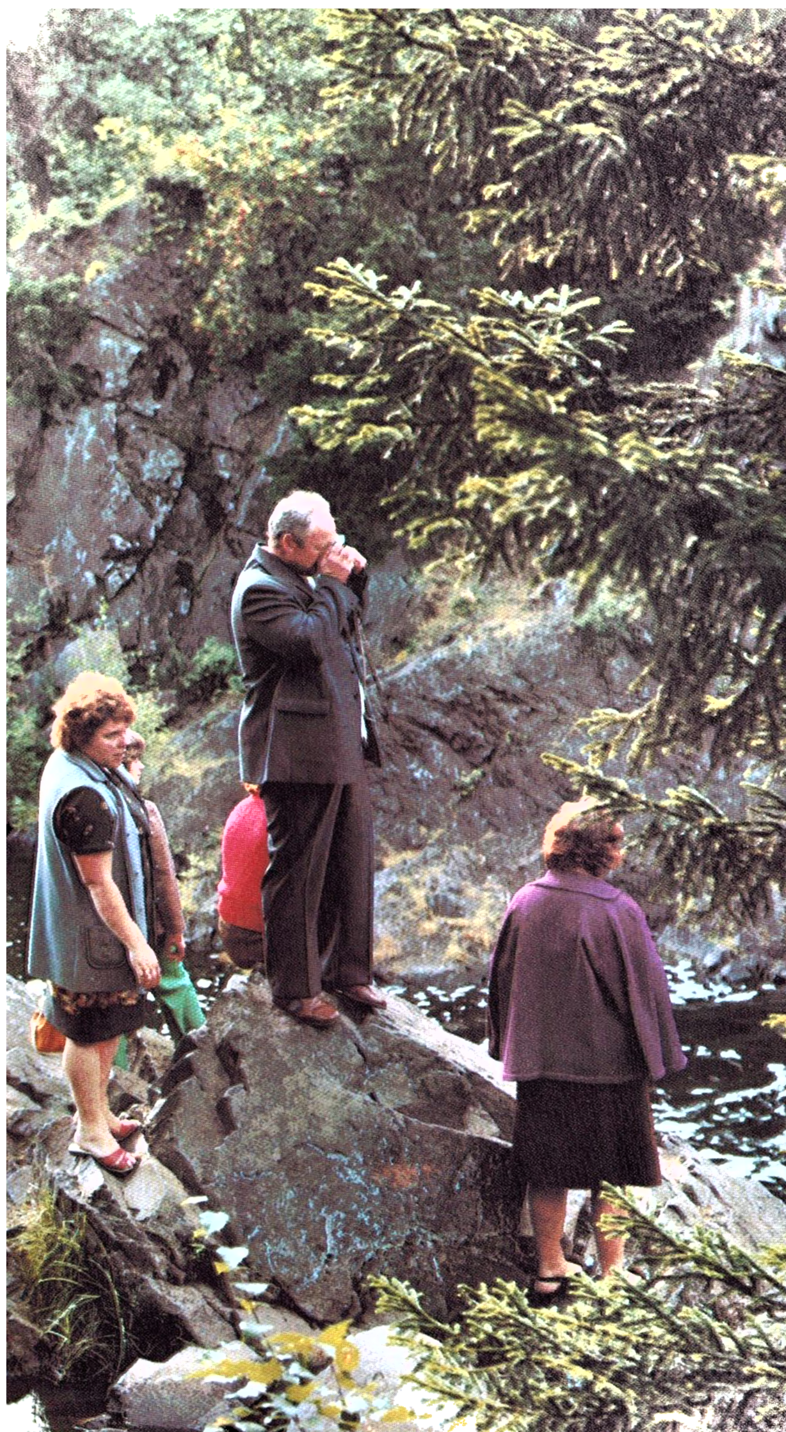

Сколько интересного можно увидеть во время похода, совершенного в выходной день

Miten paljon kiintoisaa näkeekään sunnuntaisen retken aikana

РЕСТОРАН

...Мы любим свою землю в любое время года. Здесь что ни уголок, то сюжет для живописного полотна. Сурова и в то же время замечательна природа Севера. И тот, кто хоть раз побывал здесь, на всю жизнь запомнит и светлые сосновые боры, и скалы, изрезанные ледниковыми шрамами, и «алмазную гору» Кивача, и сказочные купола Кижей

В середине лета расцветает в Кижах яркими красками фольклорный праздник. На большой поляне под стенами древних храмов ведут звонкую мелодию баяны, кружатся хороводы. Это праздник танца, песен и улыбок под голубым небом у синего-синего озера.

Под вечер стремительное судно на подводных крыльях быстро доставит Вас из Кижей в Петрозаводск. Вы и взятую в дорогу газету не успеете дочитать, а «Комета» уже пересечет Большое Онего, минует Ивановские острова — и откроется город, в зелени парков, в лесах новостроек — наш Петрозаводск, столица трижды орденоносной Карелии.

Утишая ход, судно заскользит к пирсу, матросы ловко набросят швартовы на причальные тумбы,— и «Комета» замрет, как норовистый конь, пойманный за узду. Вы сойдете на берег и увидите бронзового Петра I при полном параде, но с непокрытой головой. Правой рукой он укажет вам на то место, где без малого триста лет назад работные люди поставили завод. Можно начинать новое путешествие по улицам и площадям замечательного города мастеров — Петрозаводска.

...Me rakastamme maatamme kaikkina vuodenaikoina. Jokainen vähäinenkin kolkka tarjoaa aiheita maalattavaksi. Pohjoinen luonto on karua ja samalla puoleensavetävää. Täällä vaikkapa vain kerran käynyt muistaa koko loppuikänsä seudun ilmavat männiköt, jäätikön uurtamat kalliot sekä Kivatšun välkehtivän vesiputouksen ja Kižin saaren satumaiset kupolit

Keskikesän kaunistuksena on sitä paitsi värikäs folklorejuhla Kižissä. Muinaisten temppelien juurella avaralla kentällä soivat hanurit. Sinitaivaan alla sinisen järven rannalla väki tanhuaa ja laulaa ja suurimpana palkintona jokaiselle on toisen hymy

Illansuussa nopea kantosiipialus kiidättää teidät Kižistä Petroskoihin. Ette ehdi kunnolla tutustua matkalukemiseksi ottamaanne aikakauslehteen, kun Kometa-alus on jo ylittänyt Suur-Äänisen ja ohittanut Ivanovskije-saaret. Edessänne lepää puistojen ja puistikkojen vehreydessä sekä rakennustelineiden runsaudessa Petroskoi, kolmella kunniamerkillä palkitun Karjalan pääkaupunki. Alus hiljentää vauhtia, lipuu sulavasti laituriin ja merimiehet kiinnittävät sen siihen lujin köysin. Silloin Kometa jähmettyy paikoilleen kuin suitsitettu ratsu. Te laskeudutte maihin ja näette edessänne pronssisen paraatipukuisen Pietari Suuren, joka on paljastanut päänsä. Oikealla kädellään hän osoittaa sitä kohtaa, mihin työväki pystytti vajaa kolmesataa vuotta sitten tehtaan. Te voitte aloittaa uuden kierroksen mestarimiesten kaupungissa Petroskoissa

ПЕТРОЗАВОДСК PETROSKOI

Фотоальбом

Фотографии С. А. МАЙСТЕРМАНА
Составитель В. И. ЯШКОВ
Автор текста В. Н. ВЕРХОГЛЯДОВ
Художник М. Л. ШУЛЬМАН

Перевод на финский яз. *Р. Г. Пелля*
на английский яз. *М. О. Севандер*
на немецкий яз. *Н. Н. Токка*
на французский яз. *Л. С. Смагиной*
на шведский яз. *С. М. Севандер*

Редакторы *Д. И. Шехтер, М. М. Мартынова*
Художественный редактор *Е. А. Агафонова*
Технический редактор *Э. С. Иванова*
Корректор *В. А. Партима*

ИБ № 2005

Сдано в набор 15.08.89. Подписано в печать 2.03.90. Е-00067. Формат 70×100[1]/16. Бумага офс. мелован. Гарнитура тип Таймс. Печать офсет. Усл. печ. л. 13,0. Усл. кр.-отт. 45,83. Уч.-изд. л. 16,35. Тираж 30 000 экз. Зак. 2636. Изд. № 102. Цена 3 р. 70 к.

Издательство «Карелия». 185610, Петрозаводск, пл. В. И. Ленина, 1. Республиканская ордена «Знак Почета» типография им. П. Ф. Анохина Государственного комитета Карельской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. 185630, Петрозаводск, ул. «Правды», 4.

